

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy óra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy óra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

8-hasábos petit sor egyszer 20 fl.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, július 7.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Aszfalt és vízvezeték.**Egy város víz nélkül.****A kínai események.****Csalás lövasuti jegyekkel.****Uj takarékpénztár Aradon.****Két aradi vállalat.****A Nemzeti színház igazgatója és a berlini színészek.****Párisi újságokról.****Ezer ember nyomora.****Bachó karmester.****A világtól elzárva.****Tárcza: Egy kis könyvecske.** Irta: Kisteleki Ede.**Csarnok: Az asszony ingatag.**

Aszfalt és vízvezeték.

Arad, július 6.

Nap-nap után panaszok érkeznek hozzánk az utcák fogyatékos öntözése miatt. Mi igyekszünk a panaszokat tovább juttatni az illetékes címhez. Nem találunk ugyan süket fülekre, hanem igenis arra az ellenvetésre, hogy a víz drága, nagyon drága.

Erre egy válaszuk lehet csak: az egészség még drágább. Takarékoskodhatunk mindenben és mindennél, csak hogy az egészség rovására nem. Az egészségért szívesen adjuk pénzünket, de egészségünket pénzért soha.

A fősvény — a példaszó szerint — duplán fizet. Ha már vagyonnal, azaz adóssággal rendelkezünk, akkor élvezni akarjuk a kamatait is. Ha vízvezetékünk van, akkor locsoljunk is. Még pedig ily

kiállhatatlan forró napokon minél többször és nemcsak a főutcán, hanem az aszfalttal burkolt mellékutczákban is. Ha már van szép ruhánk, akkor viseljük is; ne panaszkodjunk, ha dicsekedhetünk.

Sok pénzbe kerül e kellemesség: azt elhiszszük. De ezt előbb kellett volna megfontolni, akkor, mikor a vízműveket létesítették. De ki tudja, hogy nem lehetne nagyobb vízfogyasztás mellett olcsóbb árakat elérni. Nem tartjuk lehetetlennek. Mindenesetre módját kell ejteni.

És pedig annál inkább, mert ez a város erkölcsi kötelessége. Mert ha egyrészt a háziurakat a járda öntözésére kötelezhetjük dupla ár mellett, a város ezt fokozottabb mértékben köteles megtenni fél árak mellett. Ez eljárás csak méltányos volna. Az okosság szempontjából pedig azt kell mondanunk, ha van vízvezetékünk, akkor éljünk is vele, különösen akkor, mikor égető szükségünk van rá. És ha tekintetbe vesszük, hogy a forróság csak napokra és hetekre terjed, úgy a kellő, megfelelő öntözés nem is kerülhet oly sokba, hogy el ne bírjuk. Takarékoskodjunk egyébütt, de nem egészségünk rovására. Kutyánapokat élünk. Meg kell szenvednünk érte, hogy a szép Alföldön, hogy Aradon lakunk. Itt, mintha forróban tüzne a nap, mint másutt. Hozzájárul még ehez a kalamitáshoz az is, hogy aszfaltunk van.

Nem mintha ellenségei volnánk az aszfaltnak. Igen szép, elegáns és kényelmes

burkolat ez. Bérkocsi, sok és boldog emberek, kik fogatot tarthatnak, biciklisták és automobilisták dicsérik az urat valahányszor rajta járnak. A télen mi is lelkesedünk érte, de a nyáron...

A nyáron isten mentsen tőle. A nyáron átokká válik az aszfalt. Egészség helyett betegséget terjeszt. Erről eleget beszéltek a városi közgyűléseken, mikor a burkolat felett vitatkoztak. Nincs szándékunkban ezt a vitát újból feleleveníteni, mert a refrainje mindig csak az volna: „nyáron nagyon meleg van“ főleg az aszfalton.

Nem is beszélünk róla, ha nem lehetne rajta segíteni.

Mert nemcsak aszfaltunk van, hanem van vízvezetékünk is. Még pedig jó drága vízvezetékünk, melyre, már ha van, méltán lehetünk büszkéek. Ha idegen vetődik városunkba, nagy önérzettel emlegetjük, hogy igazi nagy város vagyunk, van vízvezetékünk, csatornázásunk, aszfaltunk, fényes utcái világításunk. Az olasz nem mutathatja büszkébben Róma ó falát.

Csak hogy nem szeretjük, ha nyáron vetődik közénk az idegen. Mert ilyenkor nem dicsekedünk a szép aszfalttal, hanem panaszkodunk miatta. A mi pedig a vízvezetékét illeti, mintha nem is volna. Mivel azonban mindakettővel a fővárost utánoztuk, és pedig helyesen, okosan, drágán utánoztuk, tehát csak folytassuk most már abban az irányban is, amely egy város egészségügyének védelmére szolgál.

TÁRCZA.

Egy kis könyvecske.

Irta: Kisteleki Ede.

Megérkezett a vonat, mely a közel vidékről hozta be a utasokat. A széles, nagy lépcsőkön tolongott le a sokaság a pályaházból. Batyukat czipelő asszonyok, bőröndöket vivő férfiak.

Az omnibusz-vonaton leginkább csak a szegény osztály szokott bejönni a városba. Árukat bevásárló kereskedők, adót és földbért fizető földmivelő polgárok.

Siettek, hogy mihamarabb elérjék a lövonatu kocsit. Mert ez a legolcsóbb alkalmatosság be a város piacztéréig, amely messzire esik.

Meggörnyedt hátu, fiatal arczu férfi lohol előre a sokaságon. Ez még a batyut is elvette a feleségétől s úgy viszi két táskával együtt a lövonatu kocsi felé.

Ugrálnak fel a kocsira az utasok, sietnek, hogy jobb helyhez, majd pedig, hogy csak helyhez jussanak.

Báruch fellóditja batyuját a kocsis mellé, odateszi a két táskát is s megfogja kezét ifju asszonyának, úgy segíti fellépni a kocsi lépcsőjén. De már helyet nem szoríthat benn a kocsiában. Kinrekedtek a fékező mellett.

Sípól a kocsivezető s a kocsis a féket megereesztve, indul. Még egy utas száll fel.

Néhány lépést halad a kocsi után s a városi uracsok gyakorlottságával, könnyedén ugrik fel a lépcsőkön. Megbillen fényes, magas kalapját megigazítja fején s nagyot fu a mellette állók feje fölött el a sziverfüstből. Báruch alázatosan simul a kocsi oldalához, hogy az előkelően öltözött városi urnak kényelmesebb helyet szorítson kinn a kocsi előtti álláson, hova már a kocsiból is kijöttek többen, kik benn nem jutottak helyhez.

Ott szorongtak egymás hátán, úgy, hogy a kalauz könyörögve sem birt beljebb jutni a kocsiba, hogy a jegyeket kioszthassa.

A Báruch felesége a szorongásban közelebb-közelebb húzódik urához s megkérdi tőle, hogy a portékát jó helyre tette-e.

Mert hát abban a nagy batyuban portéka van, portéka, mit bizományba hordanak innen a városi kereskedőktől Báruchék s otthon a faluban a kis boltocskában mérik el ról-számra.

Abban a kis csengős ajtaju boltocskában, hol a burgonya, zab, rizs és egyéb főzelékféle mellett az állványokon sorban állanak a tiroli fejkendők, a pipi kartonok s a gyöngyszemü kalárisok, a falusi lányok nyakéke.

Báruch azonban csak ritkán van otthon. Egylovass kordéján a tanyák között jár, hol a majorbeli cselédségtől hozza cserében a burgonyát, a búzát, a tengerit a tiroli kendőkért, a galandért és egyéb bolti cikkekért.

Ami azután még cserében sem kel el, azt

behozzák ide Báruchék újból vissza a kereskedőnek s vásárolnak új portékát.

Az asszony a bevásárlásnál kitűnő szakértő. Jó ízlése van. Ismeri a falujabeli leányok kívánságát.

Báruch félénken, alázatosan pillant fel asszonyára.

Odább húzza vállát s lesiklik arról az asszony fényesen fehér kezecskéje. Fekete nagy szemében a sértődés izzsike lobban egy-egy pillanatra fel s rászegződik Báruchra.

S a fiatal, városi dandi, ki mellette áll, nagyon megkapónak találja e peczben a fátyolozott tekintetű szemeknek ezt a lobbanását. Közelebb húzódik a szegényes ruházatu zsidó asszonykához, úgy, hogy hátát érinti a szoros helyen.

S amint nézi ilyen közletről az asszonykát, annak hamvas barna nyakát, mely szabadon áll ki a nyári zubbonykából, rajta tapad tovább is tekintete, azzal a szemtelen sóvárgó vonással, mely az ebek szemében szokott megcsillani, ha konczczal futó ebtársuk után tekintenek.

Báruch pedig csak nézi az asszonykát. Túrelmetlenkedni kezd állásában s nem találja nyugtát.

Egyszerre úgy érzi, mintha valami nagy fel eset volna közé s az asszonyka közé, kit otthon anynyira elkényeztetve szokott dédelgetni.

Belemélyedt ujjával bozontos szőke szakál-

Uj takarékpénztár Aradon.

— Válasz a tegnapi hasonló című közleményre. —

Arad, július 6.

A kis és közép kereskedők társulatában sűrűn hangzik a panasz, hogy a kis ember hitel igényei ma Aradon kielégítést nem nyernek és a Polgári takarékpénztár hiánya főképen ezen körben súlyosan érezhető.

Kétségtelen tény, hogy előkelő pénzintézetek az aradi különleges viszonyoknál fogva rendkívül tartózkodóak és köteles óvatosságuk egy kissé tulteng. A rossz üzleti viszonyok általában, különösen pedig az aradi piac discreditált volta és a legutóbbi felszámolás kényszerűsége teszi ezt némileg érthetővé. — Egy kis időn át ezek folytán nekik maguknak is küzdelmeik voltak és harcolniok kellett, hogy az eddig nyugodtan élvezett hitelük csorbitatlanul fenntartassék. Ezért is van az, hogy a kis ember hitelkerésének immel-ámmal, itt-ott egy kis protekcióval, általánosságban meg úgy adnak helyt, épen no hogy megtürik, de valami nagy szívesen bizony nem igen látják.

Az összeg csekélyisége, a törlesztések lassu volta, a hosszas nyilvántartás, nem teszik kellemessé a kis papirt, melynek még azon hátránya is van, hogy vizleszámítolásra se igen alkalmas, mivel hogy a nagy pénzintézeteknek derogál azt tovább adni. — Ergo válogatós vagyis indokolt a kis ember panasz: „hogy előtte az ajtók zárva vannak.“ Im itt rejlik a baj és ezen segíteni volna hivatva az új takarékpénztár, a kis emberek pénzintézete.

Kérdés már most, hogy ez mi módon esz- közölhető és működését mennyiben koronázhatja majd a siker? — Arról letettek a kezdeményezők is, hogy 50,000 frttal induljanak neki; megállapították, hogy 2000 darab egyenként 50 frtról szóló részvényt bocsátanak ki, mert ez alapon egy költséggel kétszeres eredmény éretik el. Az üzlet körét is szigorúan körvonalozzák, a mennyiben az üzleti ágakat ekképen állapítják meg:

1. Betétek kamatozás végetti elfogadása.
2. Előlegezési-
3. Kölcsön-
4. Váltó-leszámítolási-üzlet.

Jelzőlog vállalatok létesítése és minden egyéb bármi néven-nevezhető üzlet mellőztetik,

abból indulva ki, hogy Aradon megtanultuk mindmegannyian azt, hogy egy kis pénzintézetnek mit nem szabad tennie.

A lehető legszerényebb igényekkel, kis körben, productiv célra keresett hitelt támogatni és a kis ember baján segíteni, ez van zászlajára írva, így óhajt kilépni a küzdőterre. Esze ágában sincs a nagy pénzintézetek vetélytársa lenni; ellenkezőleg ezek támogatására számít és csak mint hézagpótló vél létjogosultsággal birni.

Ez intézet számításai azon alapulnak, hogy nagyon kis költséggel egy létező bajon kíván segíteni, nem busás tantiémek, nagy kamatozó dividendák vagy hatalmi positió lebeg szemei előtt; *felsegíteni a kis embert*: ez a jelszó. Előmozdítani a hanyatló ipart és kereskedelmet, támogatni a gyengét és módot nyújtani arra, hogy ez megerősödhessen, ez — a cél! Hogy elérhető-e, nem-e? meg fogja mutatni a részvények jegyzésénél való részvét.

Ha a 2000 darab részvény minden szindikatus és minden különös beavatkozás nélkül könnyen elhelyezhető, akkor be van igazolva a jogosultság, akkor kétségtelenül áll, hogy nem egy erőltelett alapítás, hanem egy közszükséglet követelményének van elég téve.

Ekkor meg van a *realis alap*. Egy helyes és mindenekelőtt becsületes egyszerű vezetés mellett azután megjő a bizalom magától, meg lesz a betét, kínálkozik a reescompt, s mód van nyújtva a lassu kiterjeszkedésnek is. Ezzel kapcsolatosan végül el van érve a fő cél, hogy ugyanis felsegélyeztetik és fenntartatik a városnak, úgy a társadalomnak, valamint az intézetnek is az az elem, melynek teljes egészséges helyreállítására éppen csak az a kicsiny segély hiányzik, melyet a hatalmasok nem igen nyújtanak.

Am lássuk, alkalmas-e most az idő arra, hogy Aradon „flott“ 2000 db részvény elhelyezhető? Ez lesz próba-köve annak, hogy igazán kell-e Aradon egy új pénzintézet és ha igen, hát kinek? **Dr. Nemess Zsiga.**

TÁVIRATOK.

Lemészárolt vasuti munkások.

Páris, július 6. (Saját tud. távirata.)
Asor jelenti, hogy Csibutiból érkezett táv-

irat szerint a somalik június 16-án megtámadták az épülőfélben levő vasut két őrségét és 18 embert, köztük 8 olaszt, két görögöt és 8 abessziniat lemészároltak. A vasuti munkások Csibutiba utaznak, hogy hazatérjenek szülőföldjükre.

A kínai események.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 6.

Mi történik Pekingben?

Ujabb eseményekről este 8 óráig csak néhány értesülést kaptunk. Azontul aztán hiába vártuk a kínai eseményekről szóló távirati és telefonjelentéseket, mert 8 óra tájban — nyilván valami vihar következtében — Budapest körül anyira megrongálódtak a drótvezetékek, hogy se táviratot, se telefonjelentést továbbítani nem lehetett.

Az esti 8 óráig érkezett táviratokból annyit sejtethetünk, hogy Pekingben a vérengzések most sem szünhettek meg, mert a béke még nem állott helyre. Sőt a már szervezett csapatok, a hol csak lehet, keresik az európaiakkal való összeütközést.

A kínaiak támadnak.

London, július 6.

A lapok jelentik Sanghaiból, e hó 4-éről: Tiencintől északra és keletre 30,000 kínai mutatkozott, a kik Lutaiból jöttek. Az orosz és japán csapatoknak sikerült őket visszaverni. A csapatok hadműveleteit azonban az élelem és víz hiánya nagyban akadályozza. Naponta érkeznek erős kínai segédcapatok Mandzsuriából. A reggelij lapoknak sanghaji táviratai szerint amerikai hittérítők és más menekültek, összesen 35 ember július 3-án Csingtauba érkezett.

Akció az európaiak érdekében.

London, július 6.

A Times-nak Sanghaiból e hó 4-éről kelt távirata jelenti: Az angol konzul, hogy még egy utolsó mentőeszközt kísértsen meg, táviratozott Juanchiken tábornoknak és sürgősen kérte őt, hogy segédkezzenek a Pekingben levő európaiak megmentésében.

lába, majd kalapját feltolva, verejtékes homlokát is végighuzta tenyerével.

S mintha úgy látta volna, hogy Mirjam, az ő Mirjamja megfordult volna s egy röpke nézéssel végigsimogatta volna a háta mögött álló előkelő uracsot. S mintha látta volna, hogy Mirjam nem irtózik a szomszédja közeliétől, de sőt úgy lép egyet, hogy az közelebb férhessen hozzá.

S Báruchnak szive ott a kocsin hevesen dobogni kezdett. Aztán úgy látta, mintha a városi két emeletes házak mind hintán lengének, amit a kocsi gyorsan, zajjal, nyikorogva, a tülök folytonos hangja mellett vágat tova mellettük.

Pir öntötte el arcát. Valami lázas pir, valami megszégyenülés féle, amint végignézett jól magán, kopott, koczkás, nagyon sok helyen foltos és zsiros kabátján, felperdült orru czipőin.

Azután mintha a battyuhordozástól ifjontan meggörnyedt hátát kísérlete volna meg kiegyenesíteni, olyan mozdulatot tett.

S félősen, tartózkodóan, mintha összehasonlítani akarná magát, az egyik szemével átsandított a szomszédjában álló keztyüs kezű, hosszú kabátos alakra.

Milyen egyenes az, mint a szálfá.

Mily büszke a nézése, mily előkelő minden mozdulata, amint szivarját ajkához s onnan emeli. Mily bódítóan kellemes illat ömlik ruhájából s mily kecsesen illik kabátja gomblyukába az a sárga tea-rózsa.

Majd Mirjamra tévedt tekintete. Az alacsony,

gömbölyű formás asszonykára, ki eleven, piros a. czával maga az egészség volt, az ő beteges, vézna, korán megtört alakja mellett.

S mintha szorongva, valami nagy szerencsétlenséget várt volna, mely elől ki nem térhet, melyet Jehova akaratából el kell tőrnie, lehunyta egy perczre szemét.

Vajjon mit látott e percz alatt lelki szemivel Báruch?

De mikor felnyitotta a szemét, akkor azt látta, hogy az előkelő ur, kinek ezer alkalma van a czifra nők seregében válogatni, most rátapad tekintetével ujbol az ő falusi kopott asszonykájára, a Mirjámra. Közelebb simul hozzá, mintha a ruházatából kiáradó illatot akarná Mirjámval beszívni, hogy bóduljon el tőle.

S Mirján leszzegezi szemét a földre.

De mintha reszketne. Mintha valami édes, zsiabbasztó villámáram hatna át idegein.

Ugy hiszi Báruch. Ugy gondolja Báruch, hogy érzi Mirjám az idegen férfi testének a hőjét, ki egyre közelebb simul hozzá a szorongásban.

S valami nagy, keserű fájdalom tölti el a keblét, melyet még sohasem érzett s valami nagy, alkalmatlan lidércszárnyu felhő borítja el a szemét, melyet még sohasem látott.

Mintha könyörögve nézne arra az előkelő urra, mintha mondaná neki, minek bántod te, minek kívánod te az én asszonykámnak üde arcát, meg az én falusi libácskámnak a gömbölyű formáit. Választhatsz te szebbekben. Kereshetsz te magadhoz illőbbet.

A féltékenység ijesztő sulya szakadt rá Báruch keblére.

Nézte, mikor áll meg már a vonat, mikor érnek a piac-térig.

Mintha olyan messze volna az a tér, mintha olyan hosszú, végtelen hosszú volna az alig negyedóra idő, mig azt eléri a kocsi.

Utközben egy helyen megállott a kocsi s két utas szállott le. A leszállás alkalmával még zavarosabb lett a szorongás s a tolakodó, dandi ripők bátorsággal felhasználva az alkalmat, mintha véletlenül történnék, átsiklott tenyerével a Mirjám karjain. Megérintette.

Nem, nemcsak megérintette — Báruch az ő könyfátyolos tekintetével úgy látta, mintha meg is ölelte volna — s úgy látta a szegény Báruch már felijesztett képzelődésével, mintha Mirjámnak arcza az ölelésre a boldogság derűje öntötte volna el.

S a sivár lelkü klubhős, mintha gyönyörét lelta volna a kis zsidónak a szorongásán, egyre kitartóbban, egyre feltünőbbben feszélyezte az ifju asszonykát.

Idegesen rándultak meg Báruch karjai. Egy futó pillanatra, mintha előntötte volna az epe, nem a keserűség, hanem a fellázadó érzés boszuló lángja. Mintha ökölbe szorultak volna ujjai.

Azt gondolta, hogy most mindjárt halántékon csapja ezt a nyomorult gazembert, ki kigyófoggal harapott az ő békés nyugalmába. Már látta is lelke fantasmagorájában, amint a kocsirol leperdül, mint egy bottal lesújtott macska, az az erős fiatal ember az ő ökölcsa-

Nyilatkozatok az angol kamarában.

London, július 6.

Az angol kamara mai ülésén, mint tudósítónk telegrafálja, ismét szóba került a kínai ügy. Brodrick kijelentette, hogy kétséges, vajjon létezik-e Kinában szervezett kormány, melylyel Anglia háboruban állónak tekinthetné magát. Az első támadások az angol követség személyzetére június 9-én és 10-én történtek. Az angol követség nyári rezidenciáját, mely Pekingen kívül fekszik, az utóbb említett napon elpusztították. A Peking elleni előnyomulás június 10-én Macdonald angol követ kivására kezdődött. Brodrick továbbá kijelentette, hogy az új előnyomulást illetően a parancsnokok nézete az, hogy az előnyomulás lehetetlen, míg haderejüket meg nem erősítik. E tekintetben meg kell várni a japán kormány válaszáat egy hozzá intézett közlésre. Időközben az angol kormány tudtára adta a londoni kínai követnek, hogy a pekingi hatóságokat személyesen fogják büntösként felelősségre vonni, ha az európai követségek tagja vagy más külföldiek Pekingben sérelmeket szenvednek. A kínai követet felhívták, hogy ezt az üzenetet akként továbbítsa, hogy az biztosan a pekingi hatóságokhoz jusson. Az üzenetet az egész birodalomban közölni fogják az alkirályokkal.

Chamberlain felolvassa Wilcock ezredesnek Tumsból július 4-éről kelt táviratát, a melyben ez közli, hogy Hodgson tábornok június 28-án 600 benszülöttel elhagyta Kumaszit és miután ott 100 benszülött katonát július 15-ig tartó élelemmel hátrahagyott, Capecoat-Castleba ment. Wilcock hozzáteszi, hogy ő személyesen fogja felszabadítani Kumaszit. Borroughs ezredes 400 benszülött katonával Donpoasiba érkezett. Az ellenség, a melyet teljesen készületlenül találtak, elmenekült. Borroughs 40 ágyut és sok löport foglalt el. Az ellenség részéről 30 ember esett el, angol részen elesett egy benszülött katona és három megsebesült.

Japán, mint a nagyhatalmak közvetítője.

Washington, július 6.

Mint hogy az Egyesült-Államok nem képesek idejekorán csapatokat küldeni Peking fel-

pásától s ott fetreng nyöszörögve a poros kövezeten.

Majd csak higgadtabb lett s nevetségesnek találta, hogy arra gondolt is, hogy ott nyilvános zenebonát támasszon.

Meg azután újból végignézett magán, zsiros, foltos, koczkás kabátján s megint összehasonlította magát a divatosan öltözött szomszédal.

Sovány, ádámsutkás nyakán féloldalt hajtotta fejét, mint a kutya, ha kenyeret kér a kézből s megint esdően, alázatos tekintettel nézett amarra, hogy ne törődjék már az ő falusi ifjasszonykájával, hogy hagyja már békével.

Végre megállt a kocsis a piac-téren.

Báruch leugrott s fölkapta a batyuját a táskákkal együtt a kocsis mellől.

S háttal állva, úgy várta, míg Mirjam lassan lelép a lépcsőkön a kocsiról. Most már nem fogta karját, mint a felszállásnál, most már nem segített neki.

De míg háttal állt, akkor is, mintha úgy rémlett volna neki, hogy Mirjam megszorítja gyöngéden az előkelő uracs kezét s mintha megköszönné neki azt a gyönyört, mit szomszéd-ságával, ruhájának illatával neki a rövid uton nyújtott.

A kocsis ment tovább. S leítve hamuját szivarjáról, hetyke mosolylyal nézett, fölényes gunnyal tekintett Azaróthi Dénes ur a kocsiról a tova czammogó Báruchra s a mellette félve lépkedő Mirjamra.

szabadítására, e célból Japánhoz fordulnak. Azt hiszik, hogy a többi hatalmak ugyanezt fogják tenni. A mi azt a hirt illeti, hogy Japán Oroszország féltékenysége akadályozza eljárásában, az Egyesült-Államok Oroszország és Japán részéről azt a biztosítást nyerték, hogy ez a hír alaptalan. A kormány előkészületeket tesz, hogy szükség esetére kínai csapatait jelentékenyen megerősítse.

Párisi ujságokról.

— Az „Ujságkiadók Lapja” mai számából. —

Budapest, július 6.

A „Petit Journal” egy millió kétszáz ezer példánya méltán izgathat minden ujságkiadásal foglalkozó embert, a ki Párisba kerül. Elképzelhető ehhez az óriási számhoz a keret, a melyen belül ezek a példányok megszületnek és látva a bulevardokon és avenükön a majdnem egymás hátán lévő ujságelárusító kioszkokat, az ezernyi ezer rikkancsot, a kik este 6 órától éjfél után 3-ig óránként más-más kiadását ajánlják a lapoknak, lehetetlen ellenállani, hogy egy pillantást ne vessen az ember abba a konyhába, ahonnan annyiféle ember szája ize szerint találják föl a megtörtént és még nem történt eseményeket.

Páris 76 napilapja közül (beleértve a sport, élc- és egyéb szaknapilapokat) este a bulevardokon három politikai napilapot kolportálnak minden képzeletet fölülmuló lármával. Ezek: *La Presse*, *La Liberté* és a *Petit Bleu*. Elfogyhat egyikből is, másikkól is átlag 40—50 ezer. A többi ujság is, ideértve a legelőkelőket, a *Le Temps*-t, a *Le Figaro*-t és a *Le Journal*-t is, körülbelül ennyi számban nyomódik. Hatvanezer példánya egyik lapnak sincs, kivéve egyik-másik sportlapot a Grand Prix napján. Máskor ezek is 15—20.000-ig ha fölviszik.

Valamennyi párisi ujság, a 76 napilap és az 2540 vegyes tartalmu ujság közül az élc-lapok, az ujságkioszkokban kaphatók, amelyeknek száma Párisban 1028. Ezeket látva az utcán és hogy valamelyes fogalma legyen az embernek arról is, hogy hogyan készül, hogyan adódik ki az ujság, különösen ajánlatos az ujságoknak példányszámokban királyát: a *Petit Journal*-t megkeresni.

A rue Lafayette 61. száma alatt van a rezidenciája. Szép négyemeletes palota, végéig csak ujság-helyiségek vannak benne. Politikai vagy speciális szerkesztőségi dolgokon kívül bármiféle ügyben a lap vezértitkára: Monsieur le secrétaire de l'administration fogad, azonban csak akkor, ha a látogató előbb egy nyomtatványt tölt ki, a melyen a következő rovatokat vannak: A látogató neve, jövetelének czélja. A titkár, ha a kérés nem eléggé indokolt, bizony nem fogad és bizonyos, hogy azért nem esik valami igen nagy csorba a francia udvariasságon.

A titkár ur úgy találta, hogy e sorok írójának teljesíthető a kérdése és elrendelte, hogy mindent meg kell neki mutatni. A tapasztaltak körülbelül a következők:

Az előfizetés egyáltalán nincs valami nagyon elterjedve Párisban. A nagy *Petit Journal*-nak tizenháromezer előfizetője van összesen, a mi magyarázatul szerint nem valami nagy dolog. Az egész lap tisztára elárusításra készül és a rengeteg sok *camelot* (rikkancs) a kora reggeli órákban elárusítja vele Páris egész területét. A *camelotok* szervezete teljesen olyan, mint a rikkancsoké. Vannak fölállalkozók, a kik 40—50 000 példányt is megvesznek a lapból. A vidék és a külföld számára külön kiadás készül, a mit ebéd után szerkesztenek

és délután 5—6 óra közt nyomnak. A czimszalagokra az expedíció ragasztja a bélyeget (Páris és Seine et Oise département területére egy szántim, az ország több területére két szántim levélbélyeg) és elküldi a főpostára, a hol a bélyegeket előre lebetűzik.

A rendes kiadást körülbelül 10 dupla rotációs gép nyomja, a nélkül azonban, hogy a példányokat összehajtogatná is. A rikkancsok maguk hajtják össze a példányokat az utcán, ha ráérnek.

A vasárnapi külön színes kiadást 6 dupla 5 színt nyomó rotációs gép nyomja ki 3 és fél nap alatt (körülbelül 80—90 óra) másfél millió példányban. Minthogy a gép nem hajtja össze a példányokat, hajtogatató expedíciós lányok teljesítik ezt a munkát. Vannak vagy kétszáz, Szerdán délután kezdik a vidéki elárusító csomagokat készíteni, mert minden napilap maga kezeli az elárusítását és szombatig tart el, mire teljesen elkészülnek.

Az egész *Petit Journal* azonban nem kelt semmi különösebb hatást a szakértőben. Talán valamivel nagyobb a berendezés, mint egyik-másik magyar napilapé, de nem abban az arányban, a mint azt az ember elképzelné. Levon belőle sokat az, hogy a lap csak négy oldalas és a gép nem is hajtja össze, a miért is elesnek az emberek attól a látványtól, a mit a 32 oldalas rotációs gépek nyújtanak, a melyek elvágják és szépen összehajtogatva dobják ki az ujságot.

Annál nagyobb szabásu azonban a reklám, a melyet az ujságok terjesztésükre fölhasználnak. A kis czédulától kezdve a nagy 8 oldalas színes képekkel tarkított regényfolytatásokig minden elképzelhető nyomtatványt nyomnak az embernek uton-utfélen a kezébe és mikor le száll az este, a nagyköruti házak tetején valószínűs lángsorok gyúlnak ki, a melyek a nagyobb napilapok által hirdetett előnyöket és kedvezményeket adják tudtára annak az egész világnak, a mely jóval éjfél utánig, mint a megzavart hangyaboly nyüzsög, tolong és mulat a bulevardokon.

A bulevardokon legjobban fogy a *La Presse*. Rikkancsai mintha a leggyorsabbak és a legügyesebbek lennének valamennyi között. Értérmekbe elsőkül rontanak be és olyan szenzációs tartalmát mondják el az ujságoknak, a miről persze szó sincs a lapban, hogy nem egy riporter irigyelheti meg azt az élénk fantáziát, a melylyel egyik-másik *camelot* meg van áldva.

Ezek nagyjában azok a momentumok, a melyek az érdeklődő embernek szemébe ötlenek. Érdekes nézni, megfigyelni és bizony jól cselekszik mindenki, a ki — ha csak némileg is módjában van — kimegy Párisba, hogy a maga szemével lásson minél többet, minél tanulságosabbat.

Róna Lajos.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.**A színház műsora:**

Szombat: Három pár czipő, bohózat.
Vasárnap: Délután: Papanek Dani, bohózat. Este: Három pár czipő, bohózat.

* A három pár czipő főpróbája ma délután volt teljes díszlettel és zenével. Az énekes és drámai személyzet javarésze részt vesz a kipróbált hatású darabban; melynek mozgalmasságát kuplé és táncbetétekkel növelte a rendező. *Ariel* és *Loubé* szombat este utolsó előtti fölépte a három pár czipő felvonásai között lesz.

* Szathmáry Árpád Aradon. Szathmáry Árpád a Vigszínház kitünő művésze, kit mint régi kedvencét, nem felejtett még el az aradi közönség. jelenleg városunkban időzik. Leszkey András színigazgató néhány jó órát szerezhetne

közönségének, ha a mulatságos *Szatyit* egyszer-kétszer felléptetné.

* **A tötlegény Amerikában** vasárnap délután először kerül színre. Ebben a darabban mutatta be Leszkay igazgató először a város által vett hatásvilágítási gépeket. Ezek a vasárnap délutáni előadásokon mind használatba kerülnek. A *Barrison leányok* az indusok kopogós táncza és a sok egyéb bohóság, a mi Papanek Dani körül történik, a délutáni leszállított helyárad mellett is mind látható lesz, nemkülönben *Scuri és Ariel és Loubé* mutatványai. A jegyek már megválthatók a téli pénztárnál.

* **Vándoruton.** *Kisteleki* Ede, az irodalom lelkes munkása, akinek verskötetét a közönség mindig szívesen fogadta és olvasta, novellás könyvet adott közre *Vándoruton* címmel. Az író tizenegy elbeszélést foglalt össze az érdekes és figyelemre méltó kötetben, amelyet az olvasók figyelmébe ajánlunk. Az újdonság Szegeden *Schulhof* Károly kiadásában került a könyvpiaçzra. Az új kötetből mai tárcánkban közlünk mutatványt.

Két aradi vállalat.

(A villamos vasut szerződése. — A vízvezetéki vállalat építkezései.)

Arad, július 6.

Aradvárosának erősen érdekét képező két ügygyel foglalkozott a jogügyi bizottság ma délutáni ülésén, melyen *Salacz* Gyula polgármester elnöklete alatt jelen voltak: *Perger* János dr. tiszti főügyész, *Müller* Károly, *Barabás* Béla dr., *Rosenberg* Miksa dr., *Nemess* Zsigmond dr., *Péterffy* Antal, *Reicher* Károly. Tárgyalásra ki volt tűzve a *közuti villamos vasut* ügye a belügyminiszternek a szerződésre tett megjegyzései alkalmából, továbbá a *vízvezetéki részvénytársaság* építkezései jogosultságának ügye.

A villamos vasut dologával nemrégiben foglalkozott a közlekedésügyi bizottság, mely ezen kívül tárgyalta a miniszter kívánságait és néhány módosítást tett a szerződésen. A jogügyi bizottság azon nézetten van, hogy azon pontokat, melyeket a miniszter nem érint, teljes ép-ségben kell hagyni, nehogy újabb komplikációk következzenek be.

Az ügyet különben véleményes jelentés tétel végett kiadták annak az albizottságnak, mely a szerződést készítette. Az Aradról eltávozott *Vizer* Péter helyett e bizottságba *Robitsek* Ágoston dr.-t küldték ki, míg a többi tagjai: *Rosenberg* Miksa dr., *Steinhardt* Mór dr., *Mandl* Vilmos dr. és *Schwarz* Jenő dr.

A vízvezetéki ügyben a polgármester jelenti, hogy a társaság *új kutat furatott s több kisebb építkezést tett, anélkül, hogy erre engedélyt kért volna.* A tiszti ügyészség útján meggyőződést igyekezett szerezni, vajjon a szerződés szerint szabad-e a társaságnak a város meghallgatása nélkül építeni. Az építkezések ugyanis különbséget tesznek abban az esetben, ha a város a vízműveket megváltaná a hatvan év előtt, mikor azok tulajdonjoga rászállna. A szerződés ide vonatkozó pontjai nem rendelkeznek határozottan, ezért ajánlja, hogy küldjön ki a mai ülés *albizottságot*, mely az ügyet tüzetes tárgyalás alá vegye.

A jogügyi bizottság az indítvány értelmében kiküldte *Rosenberg* Miksa dr.-t, *Müller* Károlyt és *Nemess* Zsigmond dr.-t.

Ma ilyen formán még nem határoztak a dologban, de általános a vélemény, hogy a társaság csak a szükségletek által követelt dolgokat építhet. Arra nézve, hogy mely építkezések szükségesek, minden egyes esetben szakértői vélemény lenne irányadó.

A Nemzeti színház igazgatója és a berlini színészek.

— Egy koszorú története. —

Arad, július 6.

A budapesti *Somossy*-mulatóban ez idő szerint a berlini *Szecessio-színház* tagjai tartanak előadásokat, természetesen nem magyar nyelven. A vendég színészek tiszteletére több budapesti író és színész tegnap este lakomát rendezett a *Wampetics*-vendéglőben, melyen egyebek között felköszöntöt mondott *Beöthy* László is, a Nemzeti színház igazgatója, a ki különben egy más formában is kifejezést adott a berlini művészek iránti tiszteletének: a tegnapi előadás folyamán ugyanis, egy pompás *koszorút* nyújtatott fel nekik a színpadra.

Ebből az esetből kifolyólag egyes budapesti lapok heves támadással illették *Beöthy* Lászlót, aki a mai nap folyamán az alábbi nyilatkozatot küldte be hozzánk:

Igen tisztelt Szerkesztő ur! A ma megjelent fővárosi lapok egy némelyike különböző megegyezéseket fűz ahhoz, hogy én, a ki — talán sokak kedve ellenére — nem válaszolhatom el magamtól a Nemzeti Színház igazgatóját, a Budapesten vendégszereplő berlini színművészetnek a lelkesedés hatása alatt, némelyet bennem ez a fiatal, minden tagjában a legmagasabb művészi nivón álló, új és modern színjátszó társaság keltett, koszorút küldtem, s a tiszteletükre rendezett barátságos vacsorán részt vettem. E lapok közül amelyik politikai szándékosságot és nyilatkozatot is imputál nekem: a híresztelések e része egyszerűen nem való; a lapok más része, ha talán kerülő uton is, hazafiatalansággal vádol, a mely vád ellenkezőjét ugyanis, mint a nemes magyar sovinizmus iskolájában kitanult ujságíró, ugyanis, mint színműíró, ugyanis, mint színingazgató elégszer megbizonyítottam.

A mi magát a kifogásolt tényről illeti, azt készséggel elismerem, sőt azt hiszem, azzal a tisztelettel, amelyet mint magán ember mutattam, a budapesti nemzeti színház igazgatója is tartozik akkor, amikor egy ilyen kiváló művészi eseményről áll szemben. A berlini *Deutsche Theater*, amelynek az itt szereplő művészek majdnem kivétel nélkül tagjai, talán a világ legelső modern színháza igazgatójuk dr. *Ottó Brahm* elismerten első az első közt.

Tizenkét évi fenállása óta ez az egy színpad majdnem új művészetet és új irodalmat teremtett Németországnak. E színház abban a tudatban, hogy Budapest híres vendégszeretete számukra minden inkább, mint vendégszeretete, jóformán álnév alatt, rekenő hőségben eljön közénk, s egy mulató színpadán kitarja előttünk új irodalmának és művészetének kincseit. A gyér közönség, elkápráztatva e kincsek fényességétől, elfeledkezvén mindenről, ami lelkesedését gátolhatná viharos tapsal, ujjongó tetszéssel kíséri mindazt, amit ez eddig ismeretlen társaság mutat.

A berliniek sikere a legnemezebb, de a legszebb diadalok egyike volt: a tiszta művészet diadala, hol pedig erről van szó: engedjék meg még a budapesti nemzeti színház igazgatójának is, hogy ünnepeljen az ünneplőkkel, s ha ezt elmulasztaná érje a vád, hogy nincs érzéke a kötelességei iránt. A Max Dreyer darabjában, a *Tanárjelölt*-ben, amelyet a berliniek adtak, mondják egy helyen:

— Németországban a gondolat teljesen

szabad, csak nem szabad nyilvánítani szabadon.

Ugy látszik, a Dreyer darabját igen könnyű lesz magyar színre alkalmazni.

Kérve, hogy igen t. szerkesztő ur, e néhány sornak lapjában helyt adni méltóztassék, kiváló tisztelettel vagyok lekötözött híve.

Beöthy László s. k.,
a Nemzeti Színház igazgatója.

A német színészetnek sohasem voltunk pártfogói, mert az a meggyőződésünk, hogy Magyarországon csak a magyar színészetnek van jogosultsága *állandóan*. E meggyőződésünk azonban nem involválja azt, hogy a közönségünk érkező idegen vendégszereplőket okvetlenül kifütyöljük és lepisszeggjük.

Amikor pedig *Berlinből* érkezik Budapestre néhány művész, akkor meg egyáltalában csak a *rokonszenv* kifejezésével fogadhatjuk őket, mert ne feledjük el, hogy van Berlinben egy előkelő, fenkölt szellemű ur, ki figyelmes szemlélője minden művészeti eseménynek, s aki valamikor nagyon közel férközött a szívünkhöz egy *budavári tószittal*: a németek fiatal császára ez.

A berlini színészekkel szemben sovinizta skandalumot csinálni sem észszerű nem lenne — sem lovagiás.

Csalás lóvasuti jegyekkel.

— Kalauzok visszaélése. —

Arad, július 6.

Csinos kis panamát fődöztek föl a *szegedi* közuti lóvasut-társaságnál. Csaláson fogtak két kalauzt, akik elhasznált lóvasuti jegyekkel károsították a társaságot. Az egyik néhány héttel ezelőtt lépett a társaság szolgálatába és mindjárt azzal kezdte meg a működését, hogy visszaélt a beléje helyezett bizalommal.

A másik kalauz vizsgáló-ellenőre volt a társaságnak. Ez már *hét év óta manipulált*. Három évvel ezelőtt már rajta kapták a csaláson s akkor el is bocsájtották a szolgálatból. Kevés időre azután ismét szolgálatba fogadták, de aztán csak újra kezdte a teljes jövedelem-szerzést.

Már néhány hónappal ezelőtt föltűnt az igazgatóságnak, hogy megcsappant a társaság napi bevétele.

Rosenberg Nándor igazgató azonnal arra a gondolatra jött, hogy valamelyik alkalmazott károsítja a társaságot. Nagy vigyázatra hívta föl *Vastag* György és *Weisz* Dávid ellenőroket, akik azután erősen megfigyeltek minden kalauzt. Pár napra reá megkerült a csaló egy kalauz személyében, akit az igazgató azonnal el is bocsájtott a szolgálatból.

A kalauz oly módon csalta a társaságot, hogy az utazó közönség által a kocsikban elhányt, eldobott lóvasuti jegyeket összeszedte s azokat ujonnan érkező utasoknak adta el. Az ily jegyek után befolyt összeget pedig a saját céljaira fordította.

A napokban pedig a 14. számú lóvasuti kalauz érte tetten *Weisz* ellenőrt, aki hasonló visszaéléseket követett el. Ő, ki a kalauzok ellenőrzésével lett megbizva, összeszedte minden alkalommal az utasaktól a lóvasuti jegyeket s azokat újból eladta. Felszállt azokba a kocsikba, amelyeken jegykiadó kalauz még nem volt és az elhasznált jegyeket adta el.

Hét év óta volt szolgálatban és azt hiszik, hogy ezen idő alatt folyton üzte a manipulációt. Három évvel ezelőtt a társaság pénztárnoka rajta kapta az üzérkedésen és akkor el is bocsájtották a szolgálatból. Időközben ismét visszafogadták s azóta mint ellenőr járta a kocikat. Most aztán másodszor is megfogták. Ba-

logh Márton kalauz érte tetten éppen akkor, a midőn az ellenőr a kisegítő kocsiiban osztogatta az utasoknak az elhasznált jegyeket.

A kalauz nyomban elment *Rosenberg* Nándor igazgatóhoz és bejelentette neki a fölfedezett üzelmet.

Ezer ember nyomora.

— Hajléktalanná lett földmives-családok. —

Arad, július 6.

Szomorú szenzációról értesít bennünket *szenzasi* tudósítónk. A párszavu tudósítás, melynek hitelességét e pillanatban ellenőrizni még nem tudjuk, megdöbbentő rövidséggel arról ad hírt, hogy Csongrádvármegyében a mágoCSI uradalomban, mire beköszönt az őszi hervadás: *százhatvan család veszt el hajlékát, kenyérét.*

A mágoCSI uradalom telepítvényeseinek küszöbön álló nyomorát nem valami vis maior okozza. Nem fenyegeti azt a sok száz szegény embert sem árvíz, sem a pusztító tüzvész, hanem egy új veszedelem, amely a szenzasi tudósításból ítélve, mátol kezdve épp oly *Damoklesz* kardként fog függni a mindennapi kenyerért küzködő szegény földbérő emberek feje fölött, mint akármilyen elemi csapás.

Arról van ugyanis szó, hogy *Károlyi* Imre gróf, a mágoCSI uradalom birtokosa, 80—90 év óta odatelepitett *160 családnak f. évi október 1-re felmondott* Ez a 160 család 10—10 holdas bétlettel van a mágoCSI uradalomhoz kötve.

Vadnay Andor dr., Csongrádvármegye főispánja, amint híret vette a dolognak, azonnal kiment MágoCSra, hogy személyesen győződjék meg, hogy való-e a hír? Sajnos, a hír való s ennek a gróf új gazdasági rendszere az oka. Ezen személyes tapasztalat eredménye lett aztán az az előterjesztés, melyet a főispán a földmívelésügyi miniszterhez küldött, ecsetelve a 800—1000 lélek küszöbön álló nyomorát.

Szivszorongva várják most sorsuk hovaforulását a mágoCSI telepések.

De azt hisszük, hogyha a dolog minden pontjában megfelel is a vett tudósításnak, illetékes helyen hamarosan intézkedni fognak, hogy a mágoCSI telepések lelkeről leváljon az a nehéz aggodalom, amely ezer embert rettegéssel tölt el a küszöbön álló nyomor tudatában.

TANÜGY.

(—) **Tanítóegyleti közgyűlés.** Az 1100 tagból álló *Délmagyarországi Tanítóegylet* f. hó 9. 10 és 11-én Nagy-Kikindán tartja szokásos nagy- és közgyűlését. E közgyűléssel kapcsolatban Fiume és a magyar tengerpart-vidék megtekintése céljából tanulmányúti kirándulást is terveznek, melyre már eddig is 600—700 egyleti tag jelentkezett. A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. A hazaszeretet ápolása az iskolában. Előadó: *Ambrus* József, kis-oroszi plébános. 2. A kisednevelésügy fontossága a magyar nyelvterjesztése terén. Előadó: *Schallek* Szidonia lázár földi óvónő. 3. Az erkölcsi érzet nevelése az iskolában. Előadó: *Várkonyi* Béla, törökbecsei áll. tanító. 4. A mezőgazdaság tanításának fontossága a népiskolában. Előadó: *Juhász* Vilmos a csákovai gazd. isk. igazgatója. 5. „Tanítói-segélyegylet” alapszabály tervezete. Előadó: *Marx* János, szt. huberti tanító.

(—) **Felozlatott felekezeti iskola.** Érdekes hírt olvasunk a becskeréki *Torontál*-ban A ot-tani zsidóhitközség egy határozatát közli, amelylyel kimondja ez a *felekezeti iskolájának* feladását és kéri a várost, hogy gondoskodjék a felozlatott felekezeti iskolába járt gyermekek

tanításáról. A publikált határozat a hatóság körében igen jó hatást tett. A város már is kijelentette, hogy szívesen tesz eleget ebbeli kötelességének.

Egy város viz nélkül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 6.

A napok óta tartó óriási hőségben valóban megdöbbentő az a hír, amit *Nagyváradról* jelentenek. Ott ugyanis most a *lakosság teljesen viz nélkül áll.*

Régi panasz, — mondja egyik várad lap, — hogy az ottani vízvezeték rosszul van építve. A szivó gépek oly magasan vannak elhelyezve a telepen, hogy szivó képességük igen szűk határok közé szorítkozik. Másrészt pedig teljesen érthetővé teszi a vízhiány bekövetkezését a víz könnyelmű pocskolása, de ez a vád nem a közönséget terheli, hanem a gyárakat és a laktanyákat, melyek senkivel nem törődve, úgy pazarolják a vizet, hogy sokkal többet fogyasztanak, mint amennyit az egész lakosság elhasznál. Elég az hozzá, hogy a medenczékben annyira leapadt a víz, hogy a vezeték azonnal el kellett zárni, s mátol fogva további intézkedésig (tehát *bizonytalan ideig!*) minden nap délelőtt 10 órától délután 6 óráig a vízvezeték el lesz zárva.

Az egész városban érthető rémület keltett ez esemény, melyet dobszó utján hoztak a közönség tudomására. Egyes házakból, amelyekben ez intézkedésről idejekorán még nem nyertek tudomást s így nem eresztettek maguknak elég vizet, mielőtt a vezeték elzárták, a lakók kénytelenek a harmadik utczába is elmenni egy pohár vizért.

De nemcsak a lakosság van így. *A váradban dél óta teljesen viz nélkül vannak.* A parancsnokság sürgősen megkereste a tanácsot a vízvezeték azonnal való kinyitása iránt, mert a legborzasztóbb következményei lehetnek annak, ha a legénység ebben a forró kánikulában egy csep vizet sem kaphat.

Rémületes még csak elgondolni is, hogy mi történik Nagyváradon egy bekövetkező *tüzvész esetén!*

A nagyvárad lap természetesen élénk tárgyalás alá vette az ügyet s különféle okokkal magyarázzák a baj bekövetkeztét. Kevésbé igazságos az a vád, hogy a várost vízvezeteki vízzel locsolják. Hiszen utóvégre ez rendkívül fontos, egészségügyi követelmény s épen azt kellene fájlalnia a nagyvárad lapnak, ha a júliusi hőségben, a legveszedelmesebb ragályok ez ismert szakában ezt az óvó intézkedést meg nem teszik. Hanem annál alaposabbnak látszik az illető lap másik vádjá; t. i. a gyárak pazarlása, és figyelemre méltó egy másik várad lap megjegyzése is: hogy a közönség egy pohár vizért egy hektoliter vizet is kiereszt, csak hogy valamicskével hidegebbet kapjon.

Sajnálkozással látjuk ezt az ügyet, a mely súlyos csapásként nehezedik Nagyvárad lakosságára, de utalunk egyszersmind arra, hogy e kérdésnek újabban nálunk is van némi aktualitása. Épen mai vezércikkünkben sürgetjük ugyanis, hogy a város utczáit mentől sürűbben locsolhassák, mert ha nem teszik, e mulasztás kiszámíthatatlan egészségügyi következményeket vonna maga után.

Nálunk a víz könnyelmű pazarlása miatt panaszok nem fognak fölmerülni, mert senki sem bolond, hogy egy pár pohár hideg viz miatt a vagyoni tönk szélére jusson, ami pedig a mi méregdrága vizünk mellett nincs kizárva. Lám, mégis csak jó, ha arannyal kell fizetni az ivóvizet!

HIREK.

A világtól elzárva.

Mig Aradon tikkasztó a hőség, az ország más helyeire erős zivatarokat hozott a mai nap.

Az égi háboru, mely Budapest környékét is meglátogatta, igen kellemetlen helyzetbe hozta lapunkat azért, hogy erősen megrongálta és *az éj folyamán teljesen hasznavehetetlenné tette Arad és Budapest között a távirda és telefon-vezetékét.* Ilyen formán esti 8 órától kezdve, mikor az utolsó sürgönyt kaptuk, el voltunk zárva a világtól, mintha csak az Atlanti-oczeán valamely, még fel nem fedezett szigetén rendeztük volna be redakciónkat.

A késő éjjeli órákig zaklattuk az aradi telefon központot Temesvár, vagy Szeged felé összeköttetést kérve. Meg is kaptuk Szegedet is Temesvárt is, de onnan is elérhetetlen kívánság volt Budapesttel érintkezésbe juthatni.

A fővárossal való összeköttetés megszakítása folytán az utóbbi napok izgalmai miatt különösen érdekes *tőzsde-tudósítások* is elmaradtak s lapunkban a déli tőzsde árfolyamait hozhatják.

Igy csupán azon eseményekkel számolhatunk be ma olvasóinknak, melyekről esti 8 óráig kaptunk értesítést, azontul nem hatolt el hozzánk a legnagyobb szenzáció hangja sem. Bosszantó a dologban, hogy még arról a vezetékrontó viharról, mely a mi nagy bajunknak okozója volt, sem adhatunk tudósítást, mert onnan, ahol a vihar dühöngött, a legkevésbé beszélhetnek velünk.

Ejjel fél 3 órakor egyik szegedi laphoz fordultunk telefonon hírekért, mert az aradi táviróhivataltól úgy értesültünk, hogy Szeged és Budapest között éjjel után egy táviróhuzalt rendbe hoztak. Szegedi lap-társunk azonban éppen abban a helyzetben volt, amelyben mi, sőt azt jelentette, hogy a budapesti vonat, melynek éjjel után 1 órakor kellett volna Szegedre érkeznie, a beszélgetés idejében még *nem érkezett meg.* A vihar tehát ugylátszik, nemcsak a telefon és táviró huzalokat, de a *pályatestet is megrongálta.*

— **A román trónörökös Herkulesfürdőn.** *Lugosról* telegrafálják: A román trónörökös tegnap este Herkulesfürdőbe érkezett ott időző apósa, Alfréd herczeg látogatására. A trónörökös pár napig, a mikor apósa több heti kuráját befejezi, ott marad. *Kavinszky* lovag fürdőigazgató és *Kolozsvári* királyi felügyelő fogadták a pályaudvaron a trónörököst.

— **Az aradi pályaudvar építése** már legközelebb tényleg kezdetét veszi, még pedig, mint a nagy- és több évre kiterjedő munkaszorosan ismertetése nyomán több ízben megvolt irva, a *simándi-uti átjáró* elkészítésével. A magy. kir. államvasutak igazgatósága ma küldte meg az aradi kereskedelmi és iparkamarához az Arad állomáson építendő pályaaáthidalás kőműves és kőfaragó munkáinak végrehajtására vonatkozó versenytárgyalási hirdetményt. E szerint a munkákra az ajánlatok *július 31-én délig* nyújtandók be a magy. kir. államvasutak építő és pályafentartó főosztályánál (Budapest, Teréz-

körut 56. II. emelet.) Az ajánlathoz 3000 korona értékű bánatpénzt kell mellékelni.

— **A cumberlandi hercegnő esküvője.** *Gmundenből* jelentik, hogy a *cumberlandi hercegnőnek Mária Lujának* a napokban tartandó esküvőjére már nagyban folynak az előkészületek. Az utczák díszítése *Wolfsgruber* polgármester tervei szerint készül és pompásnak ígérkezik. A legtöbb fejedelmi vendég szombaton érkezik. Este a színházban Théatra parée lesz, mely alkalommal a *Czigánybárót* adják elő. Zsupánt *Girardi* alakítja. Az előadás kezdete előtt a várost kivilágítják. A nászközönség és a jegyesek színház után a fürdőház kioszkjában gyűlnek össze, a hol nagyobb ünnepek lesznek. Vasárnap a *gmundeni* polgárság fátylasmenetet rendez, melyen 1500-an vesznek részt.

— **Szemlék a szalmapapir-gyárban.** Az *aradi* szalmapapir-anyag gyárban, mely hosszabb szünetelés után újból folytatni akarja üzemét, ma tartotta meg az *iparhatóság* a helyi szemlést s nem talált semmi kifogásolni valót, ami az üzembe helyezést megakadályozhatná. Ezen kívül még két bizottság: a *közlekedésügyi* és a *parti-bizottság* járt kinn a gyárban, hogy véleményes jelentést tegyen a várostól kért engedmények megadhatóságát illetőleg. A gyár, többek között, *tizenöt évi kövezeti vámmenteséget* kért, a közlekedésügyi bizottság olyan értelemben terjeszti elő véleményét, hogy ezt *tíz évre* adja meg a város. Kérték ezen kívül a *gyár-épület megett elterülő telket*, melyet eddig bérbe birtak a várostól; ennek csupán *egy részét* javasolja átadni a bizottság. A kisebb kérelmek között szerepel egy lámpa felállítása, mit méltányosnak tartanak a város kiküldöttei. A gyár ezenkívül az iránt is folyamodik, hogy a *villamosvasutat* egészen az épület elé vezessék. Erre nézve csak a villamos vasut engedményeseivel egyetértőleg történhetik határozat. A bizottságok jelentései a közgyűlés elé kerülnek, mely egyben arra nézve is fog határozni, hogy a gyárnak az *államsegély* iránti kérelmét vajjon pártolja-e a miniszter előtt.

— **A nyári vásár.** Ma volt első napja az *aradi* vásárnak, mely a nagy melegben igen szomorú képet mutatott. Alig lézengett valaki a sátrak körül s nem hogy vásárolni, de még *lojni* sem volt kedve senkinek a forróságban. A rendőrség mindössze hat csavargót tartóztatott le. Ezek sem kezdték még meg működésüket, csupán a multból ismert ténykedéseikkel szolgáltak arra, hogy a vásár alkalmából a hűvösre tegyék őket. A vásárt különben nagy örömmel fogadta a közönség, reménykedve, hogy *vége lesz a melegnek*. Ezt a várakozást nem is hiába fűzik a vásárhoz, miután Aradon évek óta nem ütötték fel a vásári sátrakat anélkül, hogy eső ne lett volna. Ennek előjele meglátszott már ma is. Délután 6 óra felé elborult az ég, hűvös szél fújt végig az eltikkadt városban s a tapasztaltabb vásárosok, kirakott áruikat sietve rakták a szélből lobogó ponyvák alá. Ez azonban még csak bejelentője volt az esőnek.

— **A tőzsdéről.** A kínai események következtében a berlini és bécsi tőzsdéken támadt kavargás természetesen a budapesti értéktőzsdére is kihatott. Ma délből a budapesti tőzsde már *nyugodtabb* volt, a Berlinből érkezett jelentések következtében. Berlinben a lapok felszólították a közönséget, hogy tartózkodjék értékpapirosainak piacra dobásától, mert annak semmi értelme nincs, vagyonukat ne roncsolják önmaguk.

Az *osztrák hitelrészvény* ma 671 korona, tehát 3 koronával olcsóbb, mint a tegnapi zárhatkor. Félitizenegykor 673-ra javult.

Az *osztrák államvasut* 650.50-en áll. Tegnap 649-en záródott.

A *rimamurányi*, a bányavértékek javulásáról szóló bécsi hírekre 511-re emelkedett, tehát a tegnapi zárathoz képest 2 koronával javult.

— **A napszúrás újabb áldozatai.** Kurticson, mint megirtuk, tegnap három aratóasszony halt meg napszúrás következtében. Ma *Pécskáról* veszünk hasonló értesülést. A kinzó hőségtől gyötört aratók álmoságról panaszkodnak, szemük elhomályosodik, összeesnek s rövid szenvedés után végük van. A pécskai földeken tegnap *Boldizsár Józsefné* 48 és *Kenta Trajáné* 18 éves asszonyok haltak meg napszúrás miatt, ma pedig *Cseri Andrásné* 35 éves nő és egy *Kecskés András* nevű 15 éves iparostanoncz. Szemlakon egy sajtényi illetőségű cigányasszonyt, kinek nevét nem tudják, ölt meg a napszúrás. A halottakon kívül rendkívül sok beteget vittek be a szemlaki és m.-pécskai pusztákról a községbe. Az orvosok nem győzik látogatni a sok beteget. A napszúrás tömeges halottaira való tekintettel a szolgabírói hivatal felhívta az orvosokat, tegyenek javaslatot, miképpen lehetne a gyilkos hőség ellen az arató munkásoknak védekezni. *Glogovácztól* is két halálos napszúrású esetet jelent tudósítónk. *Svet Efre*m 19 éves pécskai születésű munkás *Trapp Ferencz* bíró földjén dolgozott. Munka közben hirtelen összeesett és meghalt. Hasonló sors érte *Kaiser János* 40 éves földművest, kit ugyancsak a mezei munka alatt ért a napszúrás. Mire haza szállították, már nem élt. *Temesgye* községeiben is több munkás esett áldozatul a nap hevének.

— **Jégeső és felhőszakadás.** A néhány nap óta tartó rettenetes hőség után ma estefelé beborult az ég. A levegő lehült s a Baross-parkban sétáló közönség óvatosan vizsgálta az eget. A felhők azonban lassanként elvonultak s az ég egészen kitisztult, anélkül, hogy Aradon csak egy csöpp eső is esett volna. De esett másutt, sőt szakadt is a jéggel vegyes eső. Így *Paulison* és *Barackán*, mint tudósítónk telefonálja, ma óriási felhőszakadás volt. Utána jégeső is esett, a mely a szőlőkben csekélyebb károkat okozott.

— **A manőverek előtt.** Küszöbön vannak már az őszi szokásos nagygyakorlatok. Az aradi katonaság a jövő hónap első felében már elhagyja a várost és levonul a Délvidékre, ahol a nagygyakorlat lefolyni fog. Az idén kisebb méretű lesz az őszi gyakorlat. Más alkalmakkor hadtesteket vezetnek egymásnak és sereg harcol sereg ellen. Az idén a legénység elmasiroz három négy vármegyén keresztül s utközben végzi az ezred, dandár és hadosztály gyakorlatokat. Különös érekessege azonban csakis ennek lesz. Itt már hozzácsatlakozik a honvéd dandárhoz a hadosztály tüzérség is. Az ideai katonai nagygyakorlatoknak egyik legfőbb érdekessége az a harcszerű czéllövészet lesz, amelyet a 23. honvédhadosztály a tüzérséggel együtt tart *Lugos környékén*. Ez alkalommal úgy a gyalogság, mint a tüzérség éles töltenyekkel tüzel a jelzett ellenségre. A gyalogság *Manlicher* töltenyekkel csinálja végig a különféle tüzelési nemeket, a tüzérség pedig gránát, schrapnel és eccrasit bombákkal lö széjjel valamelyes készített erődöt.

— **Halálozás.** Egy előkelő aradi polgár fiatal lányát ragadta el ma a halál. A gyászestéről részvételt vettük a következő jelentést:

Dr. Schwarz Jenő és neje szül. Weisz Fáni, leányuk Löbl Gyuláné szül. Schwarz Zelma és annak férje Löbl Gyula saját valamint az összes rokonság nevében fájdalomtelt szívvel és gyászos szomorúsággal jelentik, felejtethetetlen jó gyermekük illetve testvérük, sógornéjuk és rokonuk *Schwarz Margitnak* f.

hó 6-án, d. e. 10 órakor, ifju életének 18. évében, hosszas szenvedés után történt korai gyászos elhunytát. A drága halott hült tetemei f. hó 8-án, d. e. 9 órakor fognak a gyászházba (Szabadság-tér 17. sz. a.) az izr. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Nyugodjék békével! Áldott legyen emléke!

— **A délafrikai háború halottai.** Az angol hadügyminiszterium ma adta ki az ujonnan összeállított jegyzéket, melyben a délafrikai háborúban elesettek és megsebesültek statisztikája van felsorolva. E szerint június 9-éig összesen *2055 tiszt* és *33255 közember* esett el a háborúban. Ezek közül 2518 közember és 235 tiszt halva maradt, 11,405 katona és 841 tiszt megsebesült, 614 katonát és 73 tisztet nem találtak fel, 4758 katonát és 200 tisztet elfogtak, 3721 katona és 112 tiszt betegségben halt el, 58 katona szerencsétlenség áldozata lón és végül 11,171 katonát és 604 tisztet mint harc képtelent hazaszállítottak. Ezeken kívül még *40,000* ember elszórtan fekszik kórházakban. Összesen tehát *81,045* embert kívánt áldozatul a bur-angol háború.

— **Az elgázolt főmérnök.** *Kornay* Antalnak, a közúti vasút főmérnökének holttestét ma reggel bontották föl a budapesti törvényszéki orvostani intézet orvosai. A szakértők megállapították, hogy *Kornay* halálát belső elvérzés okozta. A szerencsétlenül járt főmérnököt ma délután kiviszik a kerepesi-úti temető halottas házába, a honnan holnap, szombaton délután 4 órakor kísérik örök nyugalma helyére.

— **A rendőrök lakbéré.** Tegnap irtuk meg, hogy az *Aradvárosánál* alkalmazott *hivataloszol-gák* lakbér illetmény megszavazásért folyamodtak a törvényhatósághoz. Most hasonló kérelemmel léptek fel a *rendőrök* is, kik ugyancsak lakbér nélkül szolgálják a várost.

— **Eljegyzés.** *Iritz Kugel* Emma kisaszonnyt Aradon eljegyezte *Winter* Károly Klagenfurtból.

— **Szerencsétlenség fürdés közben.** Ma délután 2 óra előtt az élőviz-csatornának a Széltutca vége mellett elfolyó részében egy csoport gyermek fürdött. Közöttük volt *Juhász* József 13 éves fiu is, ki *Franyek* bandájában zenész. A lubiczkolás vidám zajába egyszer fájdalmas jajgatás vegyült s *Juhász* két kezével a gyomrát fogva igyekezett ki a partra. Ott lerogyott és hangosan hívta társait segítségül. A fiúnak *gyomra erősen vérzett s a béle is kilógott*. Mikor ezt a többiek látták, ruhájukat felkapva, elfutottak s ott hagyták a földön fetregő fiut az öcscsével. A közelben fekvő házakból több asszony jött azután segítségére, majd orvosért küldtek. *Leitner* Ernő dr. kerületi orvos jelent meg ott *Kovács* Antal rendőrhadnagygal s konstatálták, hogy a fiu *gyomrán 6 centiméter hosszú, a belekig hatoló hasadas van*, mely a csatorna fenekén bőven található üveg, vagy vasdarabtól származhatott. Az első orvosi segély után beszállították *Juhászt* a kórházba *életveszélyes* sérülésével.

— **Anyakönyvvezetői kinevezés.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök *Csanád* vármegyében a dombiratosi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé *Szabó* Sándor dombiratosi lakost nevezte ki, és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködésével is megbízta.

— **A hideg tus áldozata.** Aradon a Hunyady-utcai *Glézinger*-féle kereskedőnél dolgozott *Vasinczka* Aftán 48 éves rusnyák munkás. Az óriási hőségben ma délután 5 órakor veszedelmes módon hűtötte le magát. Izzadtan, erősen kimelegedve a *vízvezeteki csap alá tartotta a fejét* és megeresztette a vizet. A következő pillanatban *eszméletlenül esett össze*. A házbeliéket élesztgetni kezdték, de eredménytelenül, mire a rendőrséget értesítették az esetről. *Kovács* Antal rendőrhadnagy és az orvos azonnal megjelentek a helyszínén s mindenféle módot megkísérlettek,

hogy eszméletére térítsék, de nem sikerült. Vasinczkát, ki életben van, de önkivületi állapotából nem tért magához, a kórházba szállították. Nem lehetetlen, hogy életével fizeti meg a hideg tust.

— **A főpinczér hagyatéka.** Még mindig folyik a vizsgálat a szerfelett gyanus körülmények között elpusztult Röhrich János budapesti főpinczér halála okának kiderítése céljából. A főpinczért a fehérvári ut mentén egy árokban találták meg holtan, belefutva az árok iszapjába. Megelőző napon este ment el hazulról, hogy egy adósát keresse fel, kitől 1000 forintot kellett kapnia. Ezt a pénzt meg is kapta, láták is nála a Kretter-féle korcsmában, ahova hazamenőben betért. De amikor holtan találták meg Röhrich Jánost, az 1000 forint már nem volt nála. Hova lett ez az 1000 forint? Ezt kutatja első sorban a rendőrség. S ami ezt az esetet még rejtélyesebbé teszi, Röhrich János, az egyszerű pinczér *dusgazdag ember volt.* Most rendezik a hagyatékát. Takarékkönyvekben és értékpapirokban *hatvanezer forintnyi vagyona volt* Röhrich Jánosnak. Ebbe az összegbe azonban még nincsenek beleszámítva azok az összegek, melyek a pinczér jegyzetei között mint másoknak nyújtott kölcsönök szerepelnek. Ez is pár ezer forint. S ez a vagyon első sorban Röhrich özvegyét illeti meg, akinek lakása — az angyalöldi tébolydában van. A szegény aszszony már évek óta örül.

— **A prágai családirtót fölmentették.** A prágai esküdtszék érdekes ítéletet hozott tegnap *Jelinek* Ferencz bányamunkás pörében. Az idén májusban történt, hogy *Jelinek* négy kis gyermekével kiment az erdőbe, két napig bolyongott velük, aztán revolverrel támadt rájuk. A gyermekek közül *kettőt megölt, egyet megsebesített,* a negyedik megmenekült. Az esküdtbíróság arra a kérdésre, vajjon a vádlott elkövette-e a gyilkosságot és a gyilkossági kísérletet, egyhangulag *igennel* felelt. Ellenben arra a kérdésre, vajjon *ellenállhatatlan lényesszerrel* követte-e el a bűnt, 6 *igennel* és 6 *nemmel* felelt. A törvényszék e verdikt alapján *fölmentette a családirtót,* de jogtalan fegyverviselésért *huszonnégy órai elzárásra ítélte.*

— **Dolgozó milliomosok.** Általánosságban úgy vélekedik a legtöbb ember, hogy a milliomosok egyébei se tesznek, mint henyélnék és fuldokolnak a bőségben. Erre czáfol rá egy newyorki lap, elsorolván a milliomosokat, akik sok gondal dolgoznak, hogy megtartsák és gyarapítsák millióikat. New-Yorkban a nyolczvan éves Russel Sage milliomost tartják a legszorgalmasabb embernek. Hatvan év előtt még teljesen vagyontalan fiatalember volt s most száz millió dollárnyi tőkével rendelkezik, mint kitartó munkásságban töltött ifjúkorának gyümölcseivel. Minden reggel látni lehet, amint Russel Sage helyet foglal a társaskocsiban, aztán nagysietve megreggelizik a Nyugati Unióban, majd hivatalába megy, ahol látogatói várják, hogy a részvények varázslómesterével értekezessenek. — *Rég ott hagyta már a hivatalát a legszerényebb diurnista is és Russel Sage még mindig kincseinél időzik s csak későre indul haza felé.* — John D. Rockefeller szintén nagyszorgalmu ember. Már kora reggel a hivatalba megy s éppen csak annyi időt szakít magának, hogy megreggelizhessék s gyakran még ebéd után is másnap reggelig dolgozik. Egyedüli szórakozása: hegedűje és vasárnapja. — A nagy társaságot nem kedveli, nincs hozzá sem kedve, sem ideje. — Rockefeller fiát is ugyanazok szerint a szigorú elvek szerint neveli, amilyeneket ő maga is követ. Amint az ifju egyetemi óráitól megszabadul, atyja egy csoport diurnista közé ülteti s a Standard Oil Company hivatalában tölti idejének egy jó részét a világ egyik legnagyobb vagyonának örököse, napról napra nehéz, megerőltető munkát végezve. Atyjával együtt csak későn távozik a hivatalból, hogy ebédelni menjenek. Hogy a milliomosok között is vannak olyanok, akiknél a munka szenvedélyivé válik, mutatja Mr. Bain esete, akit álmatlan milliomosnak neveznek s aki tizenhat éven át naponként husz óra hosszat dolgozott. Egészségével egy csöppet sem törődött, s tulságos munkássá-

gának áldozatává is lett. Mr. Tyson, az ausztráliai milliomos arról volt híres, hogy ünnepeit soha sem tartott, s a meghalt Cornelius Vanderbilt azt hitte, hogy nincs joga előbb a pihenésre, míg napi tizenkét óráját komoly munkában le nem dolgozta. Az amerikai milliomosnők között nem igen található szenvedélyes munkás. Ritka jelenség közöttük Hetty Green, százhusz millió forint tulajdonosnője, akit már jókor reggel hivatalába visz a társaskocsi, ahol tizenkét óra hosszat dolgozik, s aztán szegényes butorzatu lakására tér vissza. Pedig mindennap negyvenezer korona a jövedelme.

— **Öngyilkosság a szállóban és az utcán.** A budapesti Millenium-szállóban ma éjjel tájban lövés dördült el. A személyzet s a vendégek ijedten szaladtak az ajtóhoz, amely mögött a lövés történt. Benyitottak. Vérébe borulva feküdt a padlón egy ember. Mellette revolver. Még eszméleténél volt s a hozzá intézett kérdésekre elmondotta, hogy Schwitzer Salamonnak hívják, ügynök és az uj-utca 43. számú házban lakik. Anyagi bajok készítették az öngyilkosságra. A golyó Schwitzer mellébe furódott. A mentők a súlyosan sérült embert a Rókusba szállították.

Alig szereztek a mentők tudomást a Millenium szállóban történt öngyilkosságról, máris újra csilingel a telefon, hogy egy másik szerencsétlenséget tudasson. Az Eötvös-téren ma éjjel után egy férfi agyonlőtte magát. A lövést csak csavargók és a téren bujdosó szerelmes párok hallották s oda sereglettek az öngyilkos köré. Az emberek gyufát gyújtottak s úgy vizsgálták meg a sebet. Az öngyilkos egy-kettőt hörgött, aztán meghalt. A golyó a szívet furta keresztül. A mentők a bonczoló intézetbe vitték. Az öngyilkos kilétét még nem állapították meg. 30 év körüli, tisztességesen öltözött férfi.

— **Meggyújtott koronatanu.** *Boroszló*ból jelentik, hogy Ostrowoban ma egy három nap óta tartó esküdtszéki tárgyaláson az esküdtek *halálra ítélték egy Dolata* Albert nevű gyilkost, aki *Poszitka* szolgát, aki egy pörös ügyében ellene tanuskodott, előbb berugattott, aztán borszesszel leöntötte és meggyújtotta. *Poszitka* rettenetes szenvedések között halt meg.

— **Lovagias ügyek egy kanári miatt.** Egész csomó lovagias ügy van Szegeden keletkezőben egy kanári miatt, mely kalitkájából kirepült, aztán pedig egy borbély megfogta és elszikkasztotta. A kanári-ügyben a két helyi lap összezdördült; egyik támadta, másik pedig védte a rendőrséget, mely a borbélynál házmóházat tartott és a vitás madarat előkerítette. Az éles polémiába beleszólt: a kanári tulajdonosának fiskálisa, *Gerle Imre* dr. is, ki a saját neve alatt támadta meg a Szegedi Naplót, a mely támadásra persze hogy visszavágott az ujság, is, hasonló éles tónusban. E cikk miatt *Gerle* dr. *Staubert* Izidor ny. honvédezzredessel és *Pálfy* Dániel gyárossal provokáltatta a Sz. N. szerkesztőjét, *Békéfy* Antalt, akinek segédei *Réthy* Menotti és dr. *Ujj* József valának. Miután a kanári-históriát a lap munkatársa, *Szakács* Andor írta, ez az ügy hamarosan befejeződött, s keletkezett belőle a másik, a *Gerle-Szakács* ügy. Ebben járnak most el a segéddek. Kilatás van azonban arra, hogy a lovagias ügyek tovább folytatódjanak.

— **Letartóztatott szélhámos.** *Karlsbad*ból jelentik, hogy az ottani rendőrség ma a wiesbadeni rendőrség által régen körözött *Berliner-Geber* nevű szélhámost letartóztatta. Kihallgatásakor azt adta elő, hogy ő az odesszai konzul fia, Varsóból származik és 35 éves angol honpolgár. Berlinert a wiesbadeni rendőrség több család és okirathamítás miatt körözte. Továbbá azzal vádolják, hogy Ausztriában több magánembertől cselek útján nagyobb pénzszegeket csalt ki. A letartóztatott szélhámost még ma Wiesbadenbe szállították.

— **Sztojalovszkyt árverezik.** A galicziai népvézérnek: *Sztojalovszky* Szaniszlónak neve ismeretes nálunk is. Amikor mint üldözött menekült járt Magyarországon, Budapesten is megfordult s a demokrata-kör ünnepelte őt. — Sztojalovszky az osztrák hatóságok üldözése elől magyar területre, a trencsénmegyei Csaczára vitte nyomdáját is. Most ezt a csaczai nyomdát árverezik *Kompaneck* Gáspár javára *Sztojalovszky* Szaniszló ellen 136 korona 06 fillér s járulékaik erejéig 1900. évi május hónap 14-ikén foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 5074 koronára becsült következő ingóságok: u. m.: 1 nagyobb, 1 kisebb nyomdai gép, 1 asztal 56 fiók betűvel, különféle nagyságu asztalok és berendezési állványok, 3000 iv tiszta ujságpapír, 38 darab képmetszet és egyéb ingók nyilvános árverésen eladatnak. Az árverés július hónap 31-én lesz Csaczán.

— **Katonai kórházak állapota a Fokföldön.** *Chamberlain* Richardina, az angol kolónia titkárának sógornője, aki Délafrikába utazott, hogy a sebesültek között adományokat osszon szét a *Daily Express*-nek Fokvárosból levelet írt, melyben arra kéri a nagyközönséget, hogy ne juttassanak hozzá több pénzádmányt, mert nem oszthatja ki azokat; a katonai hatóságok ugyanis nagy nehezségeket gördítenek útjába, különösen pedig a katonarvosok azok, kik szép cselekedetét megakadályozzák. Az ok nyilvánvaló: a katonai kórházak a Fokföldön oly borzalmas állapotban vannak, hogy idegeneket nem igen szeretnek oda bebocsátani. Nyolcz hónapig lett volna idejük a hatóságoknak arra, hogy a kórházakat helyrehozzák — de semmit sem tettek. Ágyak hiányában a betegek a földön fekszenek. Érdekes, hogy *Anthoni* ezredes drótkerítéssel véterte körül a kórházat és megtiltotta, hogy *Chamberlaint* bebocsássák.

— **Halái az utcán.** *Iván* Illés 46 éves munkás Aradon az ujtelepi fiu-iskola előtt ma délután 4 órakor lerogyott és *azonnal meghalt.* A munkást, ki mikalakai lakos, *szivszélhűdés* érte. Holttestét az alsó temető halottas házába szállították. A délután folyamán az a hír terjedt el a városban, hogy a halál oka a most gyakori *napszúrás* volt, azonban, mint fentebb említettük, más körülmény okozta a munkás halálát.

— **A törvényszék gyertyája és tüzelője.** Az aradi törvényszék kerületébe tartozó járásbíróságok részére szükséges 600 font fagygyertya szállítása iránt e hó 28-án délelőtt 9 órakor lesz az aradi törvényszéki épület I. emeleti 77. számú helyiségében a versenytárgyalás zárt és szóbeli ajánlatok alapján. Az aradi törvényszék, továbbá a kerületébe tartozó járásbíróságok részére szállítandó 672 köbméter hasábos kemény tűzifa szállítása ügyében e hó 27-én délelőtt 9 órakor tartják meg a versenytárgyalást a fenti helyen és módon.

— **A háremek világából.** A titokzatos háremélet mindenkorra megtartja érdekességét, s újra meg újra megjelennek egyes cikkek mindeféle nemzet ujságaiban. Általában az a téves nézet terjedt el, hogy a török annyi feleséget vehet magának, amennyit csak akar. Pedig a Korán legfőbb négyben állapítja meg a török férfi hitese feleségeinek a számát. Mind-egyik feleségnek meg kell lennie a maga külön háztartásának és szolgálójának. azért Törökországban bizony csakis a gazdag emberek engedhetik meg maguknak a többnejűség fényűzését. A legtöbb töröknek pedig csak egy felesége van, éppen úgy, mint a civilizált államokban. A többnejűséget Mohamed engedte meg és pedig azért, mert Keleten a nők sokkal hamarabb virulnak el, a legtöbb már huszonöt éves korában veszti el a varázsát. Allah prófétajának tehát az volt a véleménye, hogy a török férfi egyik nőt a másik után vegye el, s minden szabadságot megad inkább neki, semhogy házasságtörést kövessen el. Es el is érte ezzel azt, hogy az ó-törököknél a házasságtörés néhány esztendővel ezelőtt még ismeretlen fogalom volt s csak az európai civilizáció hatására változott meg az utóbbi időkben erre nézve az állapot. *Tevfik* basa, a mostani külügy-

miniszter, aki sokáig berlini nagykövet volt, német nőt vett el feleségül, de az eljegyzéskor megfogadtatták vele, hogy más feleséget nem vesz magának. Konstantinápolyban megesezt a következő dolog: Hire ment, hogy egy magas-rangu töröknek fia született. A feleségének, a mikor társaságban találkoztak vele, szerencsekívánataikat fejezték ki a hölgyismerősei, annál nagyobb volt azonban a meglepetésük, amikor az asszony kijelentette, hogy az újszülött nem az övé, hanem az urának egy másik feleségétől való, akiről azt sem tudta, hogy van. És csakugyan gyakran megesezik, hogy ugyanazon töröknek a feleségei nem tudnak egymásról. A rabszolganők ellenben, akik többnyire cserkeszleányok, de akad köztük európai, főképp francia, korlátlan számban szerepelhetnek egy háztartásban. Az ő jogait is különben a Korán írja elő. A rabszolganő szabad lesz, ha egy és ugyanazon a helyen hét esztendeig szolgál. Akkor a gazdája olyan összeget ad neki, amelyből megélhessen. De ha a rabszolganőnek gyermeke születik, akkor rögtön szabad, s az apának nyomban gondoskodni kell róla és gyermekéről. A háremekben tudvalevőleg rendkívül szigorú a felügyelet, s a törvény jogot ad a muzulmánoknak arra, hogy azt a férfit, aki a háremébe lép, megölje. Török szokás szerint a férj naplementekor bemegy a hárembe és csak napfelkeletkor távozik onnan, addig édességeket élvez, szivja a nargileth s asszonyainak tánczát és zenéjét osztalják el a bu felőit homlokáról.

— **Gyilkosság a templomban.** Véres esetnek volt színhelye e hó 23-án a *lelei* templom, hol egy rovott életű csavargó meggyilkolta a község harangozóját, *Paléta* Jánost. *Skrobák* Antal galicziai csavargó, — mint levelezőnk írja — e hó 2-án délután belopózott a lelei templomba s ott az egyik gyóntatószékben elrejtőzött. A harangozó estefelől gyanutlanul bezárta a templom ajtaját s a kulcsokat, mivel a plébános távol volt a faluból, magával vitte. Ejjeltájban a községi éjjeli őr azzal a hírrel lármázta fel *Paléta* harangozót, hogy valaki benn van a templomban, mert nagy zörgés hallatszik ki. A harangozó ekkor magához vette a kulcsokat és az éjjeli őrrel bement a templomba, hogy a zörgés okát megtudja. A halvány lámpafénynél egy alakot pillantott meg a ki egy sarokban volt meghúzódva. *Paléta* utánakapott az alaknak, mire az rejtekéből előugorva, egy élesre fent késsel a harangozót mellbe döfte. Azután menekülni akart a templom oldalajtáján, de az éjjeli őrnek sikerült elfogni s heves küzdelem után kezéből a gyilkos kést kicsavarta. *Paléta* sebébe tegnap reggel *belehalt*. Az elfogott gyilkos, a mint ezt a vizsgálat kiderítette, feltörte a templomperselyeket s ebbeli munkája közben okozta a zajt, a mit az éjjeli őr meghallott. A gyilkos csavargót tegnap átadták a bíróságnak.

— **Morálprédikáció a tizenhatodik században.** A párisi egyetem egyik tanára a firenzei Biblioteca Palatinában egy poros, sok száz esztendősen könyvecskét talált, amelyben egy érdekes költemény van. Ez a költemény olyan morálprédikáció, amelyet egy tizenhatodik századbeli olasz költő tart az akkori idők leányifjúságához. Kezdi a legzsengőbb kornál. A kis leányokat szigorúan kell tartani s a szülők komolyabb esetekben még a testi fenyegetéstől se riadjanak vissza. Mihelyt pedig beszélni tudnak, tanítsák imádságokra. Hét éves korukban iskolába küldjék őket, ott a tanítás szintugy szigorúan vallásos legyen. Oda- és hazamenet nagyon vigyázzanak arra, hogy a kis lányok ne igen mulassanak a kis gavalérokkal. Ha lányok fiukkal összekerülnek, hiába, mindig csak szerelmi ügyekről csiripelnek. A fiatal hölgyek morális egészségére pedig nincs ennél veszedelmesebb. Az utcán és bárhol másutt a nyilvánosságban süssék le a szemüket s a tartásuk, a járásuk legyen szerény. A szülők, később a férj, vigyázzanak arra, hogy a hölgyek se ne kendőzzék, se ne parfümözzék magukat. Mindenféle balzsam, vagy puder, amivel a nő az arczának mesterséges fényt ad, isten ellen való véték. A szerző

visszariasztó példaképpen egy lovagot említ, akinek az első feleségét, amikor lelke a mennyei bíró előtt megjelent, száz esztendő tisztítótűzre ítelték, amiért az apródját szerette, egy másik asszony örök átokkal sújtotta, mert a szemöldökét és a halántékát festette, az orczáira pedig valami port dörzsölt. Most más térére csap át a komoly költő. Hogy a renyheség ne legyen eredete minden bajnak, azért a fiatal nő sohase üljön ölbe tett kézzel, hanem varrjon, szőjjön, de semmiesetre sem lebzseljen az ablaknál, vagy az erkélyen. Hisz a fiatalabb gavalléroknak, akik az utcán ténfergnek, csak egy pillantást kell fölvetniük s — a baj megtörtént. Az asszony szive oly könnyen esik az utcán grasszáló naplopók zsákmányául! A férj, ha maga nem is őrizheti mindig a feleségét, bizza rá a szigorú felügyeletet valami megbízható asszonyra, legjobban erre a célra megfogadhatja a dajkáját. Mindazonáltal nem eléggé ajánlható a legnagyobb óvatosság eme személy kiválasztásánál, nehogy még büntársul szegődjék az asszonyhoz az ilyen teremtés. Ugyanezt az óvatosságot ajánlja a költő ur a férjnek barátai megválasztásában is, amennyiben azoknak alkalmuk van arra, hogy a házba járjanak. . . . A tizenhatodik században így oktatta ki népét a moralista költő és bizonyára illeti is volna, hogy a hölgyek az ő tanácsai szerint kezeltesse és az ő parancsolatai szerint éljenek. De az akkori időkről szóló történetek arra engednek következtetést, hogy nem igen hallgattak az ilyen felhívásokra.

— **A mezitelen ember.** A Lágymányoson, a promontori-ut mentén az egyik árokban talált mezitelen férfi — kiről már megemlékeztünk — a Rókus-kórház 41. számú kórtermén az éjjel meghalt anélkül, hogy egy pillanatra is magához tért volna, s így semmit nem lehetett megtudni róla, hogy mily körülmények között került mezitelen állapotban az árokba. Holttestét bevitték a boncoló intézetbe, s a boncolás lesz hivatalos kideríteni, hogy a szerencsétlennek halálát tulajdonképpen mi okozta. A holttest fején seb látszik, s lehet, hogy az illetőt valaki leütötte. A boncolás különben holnap lesz.

— **Régi bűn.** A legnagyobb ritkaságok közé tartozik az eset, a melyet Miskolczról táviratoznak. Egy ember, a ki ezelőtt nyolcz évvel követett el gyilkosságot, csak ma került kézre. Már pedig tudvalevő, hogy ha a gyilkos az első huszonnégy órában egérutat nyer, azután nagyon bajos elfogni. Az eset következő: *Toma* Károly nyékládházi lakos 1892-ben a feleségét vadállatias kegyetlenséggel meggyilkolta, azután elmenekült. A bestiális gyilkost üldözőbe vették, de nem sikerült kézre keríteni. A régi gyilkosságról manapság már senki sem beszélt. Mindenki azt hitte, hogy a hatóság is ad acta tette az ügyet. Pedig nem úgy volt. A csendőrök egész csendben és titokban tovább nyomoztak s nyolcz évi munkájukat végre siker koronázta. *Toma* Károlyt, a ki azóta bujdosott, végre elfogták.

— **A bátor miniszter.** *Thorbecke*, a híres holland politikus életéből érdekes epizódot elevenít fel most egyik életrajzírója. 1870-ben történt az eset. III. Vilmos király szörnyen gyűlölte a poroszokat s köztudomású volt a kor, hogy már a hadüzenetet is készen tartotta a fiókjában. *Thorbecke*, ki akkor miniszterelnök volt, jól ismerte a király terveit, melyeket minden áron meg akart akadályozni. — Tudta, hogy szép szóval semmire sem menne, mert bántó hidegvérűsége miatt ellenszenvel viseltetett irányában a király. Más módon kísérlette meg tehát tervének megvalósítását. Egy napon, amikor a szokása szerint kihallgatásra ment, ilyen párbeszéd folyt közte és a király között:

— Jó reggelt, professzor ur, — mondotta a király, miután szokása szerint bizalmatlanul mérte végig miniszterét. — Na, mi ujság a nagy világban?

— Semmi különös, felség. A hágaik ugyan pletykáznak valamit, de az csak ostobaság.

— Remélem, minisztereimről pletykáznak és nem rólam.

— De bizony most az egyszer Felsőgedről.

— Ugyan mit?

— Ezt nem mondhatom meg.

— De én tudni akarom. Csak rajta, hadd halljam.

— Ha már meg kell mondanom. . . . Azt beszélük a hágaik, hogy felséged megbolondult.

Tovább nem folytathatta a vakmerő miniszter, mert a király, kinak arczát egy pillanat alatt elfutotta a vér, megragadta az asztalon fekvő nehéz tintatartót. Dühében a miniszterelnök fejéhez akarta vágni. Szerencsére a tintatartó megakadt az asztalterítőben. *Thorbecke* ezalatt emelt fővel állt a király előtt s rendíthetetlen nyugalommal jegyezte meg:

— Felső, ha a tintatartót a fejembe vágja, igazat ad a hágaiknak.

A királyt ez a megjegyzés azonnal lehűtötte. Visszaült ka.osszékebe és nyugodtan hallgatta meg a miniszter okos érvelését a háboru ellen. A tanácskozás után pedig íróasztalához lépett, kivette a fiókból a kész hadüzenetet és darabokra tépte *Thorbecke* előtt.

— **Az idegen.** Párisban nagy becsben vannak most a kiállításra érkező idegenek, kikről feltételezik a francziák, hogy teli tárczájukat üresen fogják hazavinni. Az idegenek kultúrára vonatkozóan jellemző apróságot mesél most egy párisi ujság. A páris-asniéresi vonat egyik kocsiában három utas ült, kik közül az egyik egészen beletemetkezett a londoni *Times*-be, melyet nagy érdeklődéssel látszott olvasni. Egyszerre megszólal a szomszédja, egy angol:

— What o'clock is it? (Hány óra!)

A *Times* buzgó olvasója meg sem mozdul. Amaz közelebb hajol hozzá s megismételi a kérdést, de ismét hiában. A harmadik utas erre franczia nyelven kérdezi a *Times* olvasójától:

— Nem tud angolul?

— Egy szót sem.

— Különös. Minden reggel együtt utazom önnel s mindig a kezében látom a *Times*-t, melybe egészen elmerülni látszik.

— Oh, kérem, ezt csak azért teszem, hogy idegennek nézzenek. Most ez a divat — felelte amaz nagy nyugalommal.

— **A Taku-erődök.** A Taku erődökről, amelyeknél a kínai események első nagy ütközete a múlt hónap 17-én lefolyt, érdekes adatokat közöl egy orosz vezérkari tiszt, ki 1898-ban ott járt. Az erődök Taku városánál vannak és az a céljuk, hogy s *Pejho*-folyó torkolatát védelmezzék. De a töltsékek sokkal jobban megfelelnek e célnak, mint maguk az erődök. Ez utóbbiak kitűnő Krupp-ágyukkal vannak felszerelve; az ágyukat jó karban tartják ugyan, de kevés hasznukat lehet venni, mert az erődök, amelyek állnak, csak homokból valók. Kétségtelen, hogy az ellenséges hadihajó első lövésére össze kell omlaniok az erődöknek, sőt még előbb is összeomlaniak talán — ama rázkódtatás következtében, amelyet a saját ágyuk lövése okoz. Az említett orosz vezérkari tiszt, amikor az erődöket megtekintette, érdekes beszélgetést folytatott So kínai tábornokkal. Ez utóbbi azt állította, hogy hogy az erődök bevehetetlenek.

— Én tanultam az erődítést, ugymond ezután nagybüszkén, — s tudom, hogy az erőd falainak, amennyire csak lehet, alacsonyoknak kell lenniök, hogy az ellenségnek ne szolgálhassanak célpontul.

— De hát milyen módon állapítják meg az erődök és az ellenséges hadihajó közötti távolságot?

— Szemmértékkel, — felelte a kínai tábornok, ki erődítést tanult volt.

Az orosz tiszt megjegyezte erre, hogy még a legjobb szemü ember sem képes megállapítani helyesen a távolságot. Evégből az európai tüzérszetteknek bizonyos műszerre van szükségük. Mikor a kínai tábornok érdeklődni kezdett a műszer iránt, az orosz tiszt lerajzolta neki az alakját és megmagyarázta: mi módon kell használni.

Hát minden jó gondolat a maguk, az európaiak fejből kerül ki! — kiáltott a kínai generális. El is határozta nyomban, hogy megrendel néhányat a távolságmérő műszerekből; de végre is lemondott e szándékáról, amikor megtudta, hogy drága pénzébe kerülne az újítás. Megelégedett tehát azzal, hogy napiparancsban kötelességükre tette a tiszteknek a pápaszem viselését — látásuk erősítése végett.

— **Ajándékok** mindenkinek és minden alkalomra legjobban és legolcsóbban *Porter Vilmos* koronás áruházában Aradon, a Központi szálloda épületében szerezhetők be. A nyári szezon szükségletei: napernyők, legyezők, fürdőtáskák, frotter kesztyűk, spongyák, trico és uszónadrágok, turista övek, izzadásgátló férfi harisnyák stb. bámulatos olcsó áron kaphatók szintén *Porter Vilmos* koronás áruházában Aradon, a Központi szálloda épületében.

— **Magyar név.** *Jemlich* Károly aradi illetőségű, ugyanottani lakos vezetéknévénél „Szikra”-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **T. Üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Bachó karmester.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, július 6.

Szegény Bachó! Mint zenész, egyike volt a legambiciózusabbaknak, mint ember, egyike a legrokonszenvesebbeknek.

Az első honvédszenekar karmestere volt.

Nyugodt, elegáns fellépésű uri ember, haja és szeme fekete, arczbőre barna. Határozottan azok közé a szerencsés haladók közé tartozott, a kikről a nők egyhangulag szokták ezt a jelentőséges bizonyítványt kiállítani:

— Erdekes ember!

Különösen a karmesteri pálczával kezében imponált mindenkinek. Nyugodtan, elegánsan vezényelt, — nem annyira a pálczával, mint inkább villogó tekintetével. Zenészei kitűnően fegyelmezettek voltak és sikereik és folytonos dicsőségük következtében rajongtak a karmesterükért, habár az rendkívül szigorú volt.

Igaz, hogy a nőgyek kedvencének tartották, de tévesen írják róla a fővárosi lapok, hogy a szerelem áldozata lett és hogy a nők miatt örült meg.

Nem, ez nem igaz! Személyesen ismertem őt és gyakran időztem a társaságában.

Szertelen ambíciója és végtelen szorgalmával járó megerőltetés támadták meg az idegrendszerét. Folyton dolgozott és a mi szinte elévülhetetlen érdeme, főképen a magyar zenét kultiválta. A Bachó féle magyar ábrándok és átiratok rövid idő alatt oly népszerűek lettek, hogy zongorára átírva valóban ma már minden muzikális család hangjegy állványán helyet foglalnak.

Ambícióját növelte a népszerűsége és a közös hadseregbeli karmesterek irigysége. Attól tartottak és nem ok nélkül, hogy a fővárosban minden előkelő helyről kiszorítja őket. Ahol csak lehetett, áskálódtak ellene. És eleinte sikerrel. Az első években minden elite-bálról kiszorították — erőszakkal, hadtestparancsnoki átiratokkal. Bachó kitartása végre is győzött. Egy év óta minden valamire való elegáns bálon a Bachó zenekara játszott.

De a folytonos muzika és folytonos intrigua megteremtette a maga káros hatását. Hetek óta végtelenül ideges volt és az elmebetegség jelei mutatkoztak rajta.

Oly fiatal még, hogy szinte hihetetlenül hangzott az a hír, hogy Bachó, a közönség kedvenc karmestere megőrült.

Mégis igaz. Tegnap már be is szállították az örültek házába. Vajha mielőbb kigyógyítanák őt. Renne a társadalom és zenészvilág igen jeles, tehetséges és képzett zenészt veszítene el.

Legénykorában lehettek és voltak is gálans szerelmi kalandjai, de a mióta megnősült, családjának és zenei ábrándjainak élt.

Ezt a nekrológot pedig, a mely a valóságot tárja fel, mindekképpen megérdemelte az első honvédszenekar szerencsétlen karmestere.

TÖRVENYKEZES.

§ **Első esküdtbírói ítélethirdetés.** A múlt évi december 22. napján *Wiszt* Ferencz napszamos, Madách-utca 22 sz. ház udvarán részegfővel úgy pofonverte *Deutsch* József kocsi, hogy ez meghalt. A budapesti törvényszék az esküdtbíró marasztaló verdiktje alapján 1 évi február 8-án halált okozó súlyos testisértés büntetéseért 9 havi börtönre ítélte *Wiszt* Eerenczet. A védő egy a bűnösség, valamint a büntetés kiszabás tekintetében semmiségi panaszt jelentett be. Ezt azonban a kir. Curia elvetette s így a kiszabott 9 havi börtönbüntetés jogerőssé vált. Ma hirdette ki ezt az ítéletet *Lenk* táblai bíró *Wiszt* Ferencz előtt. Jogerős ítéletről lévén szó, a vádlott nyomban megkezdte büntetését.

NAPIREND.

Július 7. Szombat, Róm. kath. naptár: Willibald püspök. — Protestáns naptár: Willibald püspök. — Izraelita naptár: Sabbat, Chukath. — Görög-keleti naptár (június 24.): János sz. — A nap két 3 óra 55 perczkor, nyugszik 7 óra 41 perczkor. — A hold két 2 óra 49 perczkor, — nyugszik délelőtt.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órakor 760.3 milliméter, délután 2 órakor 757.0 milliméter. — Hőmérséklet reggel 7 órakor C° + 24.0, délután 2 órakor C° + 32.1. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor K. 3, délután 2 órakor DK. 3. — Felhőzet reggel 7 órakor többnyire derült, délután 2 órakor feiborult. Csapadék az utóbbi 24 órában 0 milliméter.

Időjárás. A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, helyenként csapadék, zivatarok, hősülledés.

Szabadságharosi emléktárgyak országos muzeuma (színház-épület, 1-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. Belépti-díj: Hétköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van vasár- és ünnepnapokat kivéve, mindennap 11½—12½ óráig. Helyiség: Erekiyemuzeum helyisége melletti ülésterem.

Július 11. Városi közgyűlés délután 4 órakor.
Július 14. Az arad-hegyvidéki turista-egyesület kirándulása a gainai csúcsra. — Körállatorvosválasztás Csermön.

Július 15. Az aradi hentesek kölcsönös kárbiztosító szövetkezetének közgyűlése délután 4 órakor (Ipartestület.)

Vigalmi naptár:

Július 7. A magyarvárosi tánczedvelő ifjuság táncvigalma (Sarló-utca 3.)

Július 8. A „Zaránd” kerékpáros-egylet nyári táncmulatsága (Brád.) — Táncvigalom Kurticson.

Július 15. Az aradi dalegylet népünnepélye (Városliget.)

Július 22. Az aradi cigányzenészek egyrészének jubálisa (Csálai erdő.)

Augusztus 12. Az aradi kereskedők körének népünnepélye (Városliget.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Megtartotta a szavát.

Az orvos: Nos, hogy van?

A beteg: A rheumám a balkaromból átment a jobb karomba.

Az orvos: Kitűnő! Ugy-e megígérttem, hogy kikergetem a balkarjából!

Pórus járt ragadozó madár. A *Halászat* tal a következő ritka esetet közli egyik olvasója:

A békés-csabai hetivásáron egy különösen hatalmas (méteres) harcsa ragadta meg nemrég a vevő közönség figyelmét, annál is inkább mivel háta közepén két uszohártyaszerű, abnormis kinövést vettek észre. Az elárúsító a kíváncsiak kérésére kivágta a hal testéből ezt az abnormis uszonyt. Nagy meglepedésben részesültek ezután a vizsgálódók, midőn a szorgosabb vizsgálat után az alsó szárcsonton (azaz csüdön) csontujjakat s azokon hatalmas éles orvmadár-karmokat fedeztek fel. E ritka eset másképp meg nem magyarázható, mint hogy ez a ragadozó madár erejében tulbizakodva és éhséglől hajtva, rácsapott a nagy harcsára, amely azonban erősebb volt és ellenfelét, mielőtt még kiránthatta volna testéből a karmait, magával ragadta a folyó mélyébe.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 6.

Az aratási munkálatokat legtöbb helyen megkezdték. Gazdáink meglepedéssel tapasztalják, hogy a buza, árpa igen jó eredményt fog adni.

A mai hetivásárra a behozatal silány volt. Az árak folytonos esése, a külföldi piacok lanyhasága és a jó terméskilátásoknak következménye, mely körülménynél lényeges megfigyelést kíván a lisztüzlet pangása is.

Elkelt mintegy 400—500 métermázsa buza és 200—300 métermázsa tengeri olcsóbb áron.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

1-ső minőségű buza 6.40—6.50.

Középmínőségű buza 6.30.

Tengeri 5.20—5.30.

Rozs névleges jegyzés 5.70.

Árpa névleges jegyzés 5.30.

Zab névleges jegyzés 4.50.

Az irányzat lanyha.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 6.

Délitőzsde. A buzaárakat mérsékelte, vételkedv korlátolt. Keliemes irányzat mellett 8000 métermázsa került forgalomba, 5 fillérig magasabb áron. Egyéb gabonanemű forgalom nélkül, tengeri szilárd. Időjárás meleg.

Zárul 12 órakor:

Buza októberre	7.78—7.79
Rozs októberre	6.81—6.82
Zab októberre	5.21—5.22
Tengeri júliusra	5.62—5.63
Tengeri augusztusra	5.69—5.70
Tengeri 1901. májusra	4.82—4.83
Repcze augusztusra	13.15—13.25

Esti tőzsdéről telefonzavarok miatt jelentés nem érkezett.

S z e s z ü z l e t

— Július 6. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona, finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona, hordó nélkül per 100 liter 1/2% beleértve 70 korona fogyasztási adót. Száritott moslék 11 korona métermázsként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Július 6. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban 89 — 90 fillérig. Öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig. Fialat nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 94 — 95 fillérig. Fialat közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 93 — 94 fillérig. Fialat könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 92 — 93 fillérig.

Magyar szedett: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Közép páronként 240—280 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Könnyű páronként 200 kilogrammig terjedő súlyban 98 — 100 fillérig.

Romániai: Nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Közép páronként 250—320 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Romániai eredeti (Stachl) Nehéz páronként 240 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli súlyban 93 — 95 fillérig. Közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 92 — 93 fillérig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 90 — 91 fillérig.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokásszerű levonások mellett, egy kilogramm sulyra fillérekben értendők. Szokásszerűleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronként 45 kilogramm vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4% vonandó le. A sertések osztályozásánál azok teljes (elő) sulya vétetik irányadónak.

Sertéslétszám. Július 3-án volt készlet 44802 darab, július 4-én főlhajtott 1138 darab, július 4-én elszállított 200 darab, július 5-én maradt készletben 45650 darab. Üzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1900. július 6.

Magyar aranyáradék 40/0	96.25
Magyar koronáradék 40/0	90.35
Magyar arany 4 1/2 0/0	100.50
Magyar ezüst 4 1/2 0/0	99.60
Magyar keleti vasút	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	90.50
Magyar italmegváltási kötvény	98.30

Tiszszabályozási és szegedi kölcsön	139.—
Osztrák papíráradék	97.40
Osztrák járadék ezüst	97.10
Osztrák járadék arany	98.50
Koronajáradék	97.—
1860-iki államsorsjegyek	134.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1725.—
Magyar hitelbank részvény	708.—
Osztrák hitelintézet részvény	679.50
Osztrák-magyar államvasút	652.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.26
Német birodalmi márka	118.50
London	242.25
Páris	96.45

C S A R N O K.

Az asszony ingatag.

(Egy kis statisztika.)

Régi dal! De nem a régi dicsőségről, hanem arról, hogy az asszony ingatag. De az emberi életnek hány változatában, a társadalmi mozgalmak mennyi jelenségében merül föl ez a refrain! Bizony, akármilyen sűrűn bukkannak is rá, sohase válik eltépetté. Annak pedig, a ki közvetlen tapasztalja, a ki ez igazságnak kárát vallja, elég keserves muzsikát jelent.

Elmerülök egy statisztika száraz adataiba, a melyek előttem fekszenek. Angolországból származnak, a hol tudvalevőleg mindenre statisztikát csinálnak, még nagyobb szorgalommal, mint Németországban.

Arról szólnak, hogy a házasság, mely éveiben fordulnak elő legsűrűbben a válópörök. S micsoda eredményekre bukkanik a statisztikus! Két év előtt Angolországban és Walesben a válási keresetek több mint 65 százaléka olyan házastól származnak, a kik már 5—25 esztendeig éltek együtt „boldog” házasságban.

Mielőtt tovább mennék e különös statisztikában, hadd időzzem kissé ez adatok tünényével.

Az ember azt hinné, hogy a szerelmi kiábrándulás ideje leginkább a házasság első éveire esik. Egyéniségre vonatkozó, vagy jellembeli fogyatkozásokat a mátkasság idejében oly szépen tud palástolni a vőlegény is, a menyasszony is. Ilyenkor ég és föld rózsaszín lángban ég. A virágok illatosabban, a csillagok tisztábban ragyognak, a vizek pompásabban tündökölnék a szerelem stádiumban. Hogyne volna szebb és édesebb a szerelem is a boldog illúzió e korszakában, a mikor a valóság ösmerése még nem tépi szét a szerelem tündéri szövetéből szőtt fátyolát. A házasság első éveiben, sokszor első hónapjaiban a valóság a legtöbbször szinte brutálisan bánik el a házasság szép illúzióival. Az élet kéréllhetetlenül tépi le az álarcokat. A lélek rut, vagy kellemetlen tulajdonságai egymásután domborodnak ki. Itt egy lelki pup, ott egy torzítás. A szerelem eleintén ijedten akarja elhárítani az árnyakat. De sokszor nem megy. A valóság mindig vastkosabb eszközökkel dolgozik és végre nincs kitérés többé. Oda van minden remény, minden boldogság és a házasság szeretik a menedéket, mint a hajótörtek a mentő csónakot.

S csodálatos! Abból a statisztikából az tűnik ki, hogy az illúzió teljes elhanyagolása a tulnyomó többségben az ötödik házassági esztendő után áll be. A szerelem küzdelme a rut benyomások ellen öt esztendeig tart-e, vagy akkor szoktak-e új illúziók támadni más szerelem alakjában? A statisztikus erre vonatkozólag csak a száraz adatokat sorolja fel; tovább nem megy. De bizonyos, hogy az illúzió eloszlásától mindaddig, a míg a válópörre nem kerül a sor, sokszor husz esztendeig is eltart.

A mikor a szerelem ilyen sokáig harcol, akkor új szerelemről más iránt nem igen lehet szó. Akkor csakis lassu, de biztos kiábrándulás teszi simmivé a házasságot, a mi bizony elég gyászos jelenség.

A mind jól van: de hol marad az asszony ingatagsága? — kérdezheti az olvasó.

Rátérünk azonnal. A házasság első éveiben — így folytatja a statisztikus — férfiak és nők körülbelül egyforma számmal indítják a válópört. De husz esztendei házasság után legtöbbszörre az asszonyok akarnak válni.

Mit bizonyít ez? Akárhogy forgassuk, bizony csak azt, hogy az asszony ingatagabb, mint a férfi. A mikor a férfi már husz esztendeig van együtt élete párjával, akkor már csak megadja magát sorsának. Nem tribulál,

nem demonstrál, nem válik lázadóvá. A végzet akaratában megnyugszik s azt mondja: „Ha eddig hordtam a keresztet, hordom már tovább.” Az asszony azonban azt mondja: Jobb későn, mint soha! Nem akarja elfogadni a britt költő akció-máját, hogy a legtöbb ember buta hangszer a rossz ujjá közt, oly hangot adni, milyent billegget. Az asszony a rabságban (ha nem is a házasság rabságában, lázadóbb, mint a férfi. Fogházgázgatók nagyon jól tudják ezt. Mennyivel lázadóbb tehát a házasság bilincsei között, a mikor csak egy végső (s nem is olyan merész) elhatározásra van szükség, hogy a házasság hajótörése után új kikötő után nézzen.

Hogy a válási elhatározás nagy dolog, mutatja az, hogy a tulnyomó többségben öt évi házasság után jut legerélyesebb kifejezésre a válási szándék. A balga emberi szív oly készségesen áttatja magát esztendőkön át, hogy majd csak jóra fordul még minden! Oly szívesen kovácsol reményeket az illúziók eloszlása után is. Hogy ilyen soká, a legtöbb esetben tisz-husz esztendeig is küzködnek magokkal az emberek, s ha valószínűleg a botánytól való félelem is hozzájárul. A világ itéletétől félhetnek, vagy a szánalomtól, a melytől a legtöbb nő retteg. Különösen a férfi büszkeség óvakodik attól, hogy házasságának kulissza-titkait fölfedje a világ előtt. Ez lehet a magyarázata annak, hogy a férfi ilyenkor már ritkábban kéri a válást.

A nő radikálisabb hajlamai azonban leküzdik ez az aggodalmat és kész újra harcolni akár szabadságáért, akár új boldogságáért.

Sajnos, hogy a statisztikus nem terjesztette ki figyelmét arra is, hogy vajjon gyermektelen házasságok esetében hány százalékkal több házastárs kéri a válást. A legtöbb statisztikusnak azonban az a hibája, hogy sommásan bánik el az adatokkal, a melyeknek lelke van.

Ilyenek a válási viszonyok Angolországban. Az asszony ingatagsága Angolországban tehát statisztikailag ilyen arányokat mutat. Egy arabus bölcs azt állította, hogy az asszonyi szív mindenütt egyforma. Lehet tehát, hogy nálunk is csak ilyen ingatag az asszony; lehet, hogy kevésbé ingatag, a mit szívesen fölteszünk. De statisztikai adatokra ez irányban nem támaszkodhatunk.

Vasuti közlekedés.

(Érreányos 1900. évi május hó 1-től.)

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 3.56	Személyvonat d. u. 3.55
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 8.48
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsin délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.30	Gyorsvonat délután 4.06
Radnág este 6.35	Személyvonat este 8.57
Gyorsvonat este 7.18	Gyorsvonat délelőtt 8.08
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.20	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjfel 10.55
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 6.45	Személyvonat reggel 8.53
Személyvonat d. u. 4.25	Vegyesvonat este 6.50
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Borosbesről szv. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Borosbesről szv. du. 5.20	Személyvonat este 7.—

IDEGENEK ARADON.

— Július 6. —

Fehér Kereszt szálloda. Dr. Wagner Géza ügyvéd Budapest. — Ristics Lázár kereskedő Budapest. — Somogyi Lajos utazó Budapest. — Dr. Werner J. ügyvéd Orosháza. — Meyer Simon utazó Bécs. — Dr. Vértés Adolf ügyvéd Temesvár. — Kellerman Adolf utazó Bécs. — Wagner Gyula utazó Budapest. — Schwarz Alajos utazó Budapest. — Böleskei Gyula utazó Budapest. — Neufeld Ignác kereskedő Budapest. — Schey Vilmos kereskedő Budapest. — Dr. Moskovits Miksa utazó N.-Várad. — Rubos Arpád színész Debreczen. — Seidner Rezső kereskedő Berzova. — Linka János kereskedő Nákófalva.

Vass szálloda. Steiner József utazó Budapest. — Broch I. utazó Bécs. — Kutasi D. utazó Budapest. — Singer Gyula utazó Budapest. — Mauro József plébános Csermő. — Kujedán Sándor birtokos Silingyia. — Balta Dezső birtokos Battonya. — Jovanov Simon kereskedő Budapest. — Sasce Lajos utazó Budapest. — Nika János jegyző Taucz. — Báron Mór utazó Budapest. — Klein Mór utazó Budapest. — Dimitrovics György kereskedő Bécs.

Aradi nyári szinkör.

Szombaton, 1900. évi július hó 7-én:

ARIEL és LOUBÉ

akrobata-műbiciklisták világhírű mutatványai.

EZT KÖVETI:

A három pár cipő.

Életkép 3 felvonásban dalokkal és tánczcal. egy előjátékkal. Irta: Berla A. Fozdította: Toldy Ferencz. Zenéjét szerző: Millöcker Károly.

SEMÉLYEK:

Flink Lőrincz Érczkövy K.	Eder Laura Rédei Szidi.
Léni, neje . . . Turchányi O.	Wappenknopf Palágyi L.
Khünigi . . . Tolnainé.	Mayer . . . Nyilassy M.
Szepl, inas . . Szadai F.	Szinigazgató Hajnal D.
Stangelmayer Bács Károly.	Városházy . . Fenyéri Mór.
Klára, neje . . Angyal Ilka.	Kunigunda . . Kalocsa R.
Nachtfalter . Mezei Péter.	Irma . . . . . Parlagi R.
Fritz, inas . . Hegyessi Gy.	Füppinczer . . Solyom L.

V É G Ű L:

ALEXANDRO SCURI

pályadíjjakkal kitüntetett mesterkereskedő, czellővő és pistonművész fellépte.

Kezdeté 8 órakor.

NYILTTÉR.*

Palkovits Péter Petőfisisőrcsarnok

kerthelyiségében Zsigmondházán.

Villamvilágítás! Előadás akár szép, akár eső!

Ma szombaton, július 7-én

első vendégzereplése az

I. Budapesti Orfeum-Társulatnak.

Szigoruan családi műsor.

Blumau Károly
igazgató.

Grünau Poldi,
főrendező.

Neuer Z.
karnagy.

Springer Mirzi
tiroli énekesnő.

Csillag Mariska,
keringő énekesnő.

Mollányi Bella,
opera énekesnő.

Lipcei Olga,
kúplé énekesnő.

Singer K.
komikus.

Kezdeté este 8 órakor.

Számos látogatásért esd

Az igazgatóság.

Meghívás.

Aradi hentesek kölcsönös kárbiztosító szövetkezete

1900. évi július 15-én délután 4 órakor

az aradi ipartestületi épület kistermében

rendkívüli közgyűlését

tartja,

melyre a t. cz. részjegytulajdonosokat tisztelettel meghívja

Az ig. elnökség.

Arad, 1900. évi július hó 6-án.

Tárgy:

Megüresedett. Egy felügyelő bizottsági tag megválasztása.

= Nyomtatványokban =

ha **izlést** keres és **pontos időben** kíván hozzájutni és főleg súlyt fektet **jutányos árakra**, úgy tegyen megrendelést

az

Aradi nyomda részvénytársaságnál

melynek a szakipar legújabb vívmányai szerint új aranyozó és könyvkötészeti gépekkel berendezett

könyvkötészeti osztálya

könyv- és hangjegy bekötéseket olcsó árban vállal és különösen disz-munkák elkészítésében remekel.

Pontosság.

Diszkrét izlés.

Jártós munka.

Mindamellet
olcsó árak!

Szóval: teljes megelégedés, úgy hogy ismerőseinek is melegen ajánlhatja.

